Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXVII. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., petek, 7. decembra (December 7), 1934. Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 239

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Komentarji

Atentati.—Clevelandski "narod, ki trpi" . . .

Čikaška Tribune imenuje lepanje masakre in atentate v Evropi "zrel sad absolutizma". Meseca junija je bila v Nemčiji dana "krvava kopel", v kateri je izgubilo čez 70 nacijev in nacionalistov. Manj ko mesec kasneje je bil ubit avstrijski kancelar Dollfuss in za njim je bilo ubitih 15 nacijev. Dobra dva meseca pozneje je bil ustreljen jugoslovanski kralj in zadnji teden je atentator ustrelil v Leningradu vodilnega člana sovjetske vlade.

Vse to — piše Tribune — je naravna in logična posledica diktatorskih režimov, dočim so atentati v demokratičnih deželah delo manijakov. Burbonska Tribune je namreč previdna, ker dobro ve, da je pet predsednikov Združenih držav — med temi Lincoln, eden najliberalnejših in najpravičnejših ameriških predsednikov — umrlo za kroglo atentatorja, zato pripomba o manijakih.

V tem je resnica in — hinavščina. Res je, da je vsaka diktatura po svojem značaju nasilje in vsako nasilje neprestano ustvarja protivno nasilje ter maščevalne atentate. To je eno, ki drži ko jeklo, drugo pa je, da burbonska Tribune dosledno nasprotna proti vsaki demokratizaciji gospodarstva in proti vsakemu socialnemu napredku ter odločno zagovarja stari sistem ekonomske diktature, katera neprestano izziva razredne konflikte in terja neštete delavske žrtve.

Ameriški pregovor pravi: kdor stanuje v stekleni hiši, naj ne meče kamenja naokoli . . .

* * *

V Clevelandu je menda 50 rojakov, ki so se že postarali in bi radi prejemali državno pokojnino, toda upravičeni niso, ker niso danes niso državljani. To smo izvedeli od A. D., ki piše, da je teh 50 rojakov prišlo jokat v njeno uredništvo in zdaj se joče A. D. nad tem "narodom, ki trpi"—in kdo je kriv? Prosveta, Proletarec, Enakopravnost in drugi napredni listi, ki so vedno podrihali po farjih in slavili Marksa, toda za pridobitev ameriškega državljanstva za rojake se niso nikdar brigali . . ."

To je nov dokaz — in teh dokazov je vsak dan več — da je A. D. glasilo slaboumnih. Naši delavci, ki stalno čitajo delavske liste, so že davno državljani. Niso čakali, da bi jih kdo drenal — sami so se potrudili za državljanstvo čim so ga bili deležni v zavesti, da brez volilne pravice je vsaka delavska politična akcija nemogoča. Urednik Prosvete je državljan že 28 let in ni potreboval nobenega prinanjanja. To velja za 99 odstotkov slovenskih socialistov v Ameriki. Vsi so sami vedeli, da morajo biti državljani!

Stavimo dolar, da onih 50 rojakov sploh ne ve, da Prosveta izhaja. Zakaj nam A. D. med hinavskim ihtenjem ne pove, kako so jo sploh našli. Stavimo drugi dolar, da drugega sploh ne čitajo ko molitvenik in za drugo se niso brigali ko za pijačo, stari kraj in "oni svet". Na kak način naj torej Prosveta odgovarja za njihovo "trpljenje"? In zakaj jih ni dosegla s svojim evangelijem A. D., ki se vendar baha, da doseže najdalj v metropoli in Ohiu? To je vendar njen monopol.

Nas bi bilo sram, če bi morali na tak kremžav način priznati svojo nesposobnost in potem obesiti krivdo na pleča nasprotniku, kateremu A. D. ob vsaki priliki odreka vsak vpliv. Obrišite si oči, stari fantje, in poglejte se, kako ste otročji!

Prvi sneg v Chicagu

Chicago.—Chicago z okolico je 5. decembra dobilo prvi sneg v tej zimi. Sneg je narredil nekaj zmede v prometu, zlasti v letalstvu.

FAŠIZEM PADE POD EKONOMSKO SILO POVSOD

Tako pravi italijanski socialistični vodja, ki je prišel v Ameriko na predavateljsko turo

New York. — (FP) — Fašizem si lahko utrjuje svoj režim z represijami kolikor hoče, vendar ga bodo mase prej ali slej strmoglavile. Strmoglavile ga bodo na ekonomski fronti.

To je v jedru smisel intervjuva, ki ga je dal Federaliziranemu tisku Giusseppe Emmanuel Modigliani, eden vodilnih italijanskih socialistov v pregnanstvu, ki je prišel v Ameriko kot gost italijanske krajevne unije št. 89 International Ladies Garment Workers in socialistične stranke. On je tudi slovit delavski odvetnik in bivši poslanec. Prva leta pod Mussolinijevim režimom se je odlikoval v obrambi političnih jetnikov in je na fašističnih sodiščih nastopal neustrašeno. Bil je sodelavec in zagovornik Matteotija, katerega so fašisti umorili na povelje ali vsaj na željo Mussolinija.

Fašistični režim v Italiji ni ogrožan s strani političnih nasprotnikov, ker je s te strani dobro zavarovan. Zavaroval se je z represijami in uničenjem vsega delavskega gibanja — razen podzemskega, ki je posledica prvega.

Mussolini ima bolj nevarnega nasprotnika — kar velja tudi za fašizem na splošno — v slabih ekonomskih razmerah in stalnem padanju življenjskega standarda. V Italiji je gospodarska kriza nastopila že 1926. Od takrat in do konca lanskega leta so bile plače industrijskemu delavstvu znižane za polovico, poljedelskim delavcem pa za 60%, na drugi strani so cene potrebščinam padle pa le okrog 25%. To je tudi odgovorno za sporadične nemire, ki se dogajajo širom Italije. O teh nemirih časopisje sicer ne poroča niti besedice, ker ne sme. Vendar so pa dejstva, katerih ne more zakriti niti stroga fašistična cenzura. In ekonomski položaj Italije se stalno poslabšuje.

Delovno ljudstvo je sicer zmožno dosti pretrpeti, in to ne samo v Italiji, marveč v katerikoli deželi. Zgodovinska resnica je pa, da je prej ali slej konec tiranskega režima, ki povrhu še ekonomsko upropašča široke mase. In ekonomsko ter kulturno jih ni noben nov politični sistem v vsej moderni zgodovini toliko upropaščal kakor jih fašizem, in to v Italiji, Nemčiji ali kjerkoli.

Na vprašanje, kaj misli o poročilih ameriškega novinarja Johannesa Steela, ki je v New York Postu pisal o notranjem boju — med generalom Balbom in Mussolinijem — je Modigliani odgovoril, da ne pričakuje, da bi ta notranji boj privedel do razkola in strmoglavljenja fašizma.

"Do strmoglavljenja fašizma bo prišlo," je odgovoril Modigliani. "Toda ne radi notranjega razkola, marveč radi boja delovnih mas na ekonomski fronti."

Na vprašanje, kaj misli o dogodkih v Španiji in drugih državah, je izjavil sledeče:

"Informacije pokazujejo, da delavske organizacije niso bile uničene, ampak faktično rastejo. Delavstvo ne smatra, da je bilo poraženo. Barbarske persekucije premaganih žrtev so obrnile ljudstvo proti vladi in na stran delavstva.

"Kjer so socialistične stranke v boljšem položaju, na primer v Angliji, Holandski in škandinavskih deželah, skrbno stražijo demokratične svobodščine in se ne upajo podvzeti nobene akcije, ki bi jih pripravila ob njihove pravice.

"V deželah kakor so Avstrija, Španska, Italija, kjer so izgubili svobodo, ali pa v Franciji, kjer je fašistična nevarnost velika — v teh deželah so se oprijeli revolucionarne akcije za dosego ali prezervacijo pravice do organizacije. V Franciji je enotna fronta med komunisti in socialisti bazirana na zahtevi za ohranitev demokratskih svobodščin in komunisti so se izkazali za iskrene in zveste bojevnike na tej bazi. Isto velja tudi povsod drugod, kjer sta se obe stranki združili za dosego pravice do organizacije.

"Enotna fronta med socialisti in komunisti je zgodovinsko neizogibna. Osebno sem prepričan, da je za ohranitev demokratičnih svobodščin potrebna povsod".

Avstrijski diktator izpustil Seitza iz zapora

Dunajski socialistični župan je po 10 mesecih na prostem, toda z omejeno svobodo

Dunaj, 6. dec. — Avstrijska vlada je včeraj končno izpustila iz zapora priljubljenega socialističnega župana na Dunaju Karla Seitza, ki je bil v ječi od klerofašističnega puča na socialiste v zadnjem februarju, torej deset mesecev brez vsake obtožbe. Toda Seitz ni še zdaj popolnoma svoboden. Dunaja ne sme zapustiti in vsak teden se mora dvakrat javiti policiji. S svojimi prijatelji in sodrugi ne sme dopisovati in ne sme se poslužiti telefona niti nobenega motornega vozila.

Mednarodna armada pride v Posaarje

Liga narodov pošlje mešane čete. Hitler se je zadovoljil s tem sklepom

Ženeva, 6. dec.—Svet Lige narodov je včeraj sklenil, da bodo mešane vojaške čete evropskih velesil skrbele za red in mir v Posaarju med plebiscitom prihodnji mesec. Ta sklep je bil narejen, ko je francoski zunanji minister Laval svečano izjavil, da Francija sama ne mara poslati vojaštva tja in ko je angleški delegat Edin dejal, da Anglija pošlje svoj del vojaštva, če Liga narodov prevzame policijsko oskrbo Posaarja med glasovanjem. Takoj nato sta Italija in Čehoslovakija pristali na sodelovanje, dočim je Litvinov, ki zastopa sovjete v svetu, rekel, da se najbrž tudi Rusija pridruži.

Berlin, 6. dec.—Hitlerjeva vlada se je zadovoljila s sklepom sveta Lige narodov glede mednarodne policijske oskrbe Posaarja za časa plebiscita.

350,000 čikaških družin na relifu v januarju

Ta mesec jih je 305,000 ali 1,130,000 oseb

Chicago.—Prihodnji mesec bo 350,000 družin v Cricagu na relifu—več ko kdaj prej v zgodovini mesta. Tega mnenja je Wilfred S. Reynolds, tajnik illinoiske relifne komisije.

Ta mesec prejema relif 305,000 družin ali okrog 1,130,000 oseb, toda Reynolds računa, da se v teku decembra to število poveča najmanj 15 odstotkov.

Kemal je dal volilno pravico ženskam

Ankara, Turčija, 6. dec.—Narodna skupščina je soglasno sprejela zakon, ki daje ženskam volilno pravico pri vseh volitvah. Kemal, predsednik turške republike, je nato čestital turškemu ženstvu na veliki pridobitvi, obratno je pa on prejel čez milijon čestitk od žensk. Ženske smejo voliti z 22. letom starosti in s 30. letom smejo kandidirati in biti izvoljene v narodno skupščino.

SVILNI STAVKARJI NA VZHODU ZMAGALI

Podjetniki so se po šestih tednih podali in pristali na vse zahteve

Paterson, N. J.—(FP)—Stavka 25,000 svilobarvilcev je bila tukaj te dni zaključena z velikim pohodom zmage. Nepregledna povorka navdušenih in ponosnih delavcev se je zadnji pondeljek vila po vseh glavnih ulicah Patersona.

Svilobarvilci imajo tudi dobre vzroke za proslavljanje zmage. Na stavki so z veliko solidarnostjo vzdržali šest tednov — do konca. Ta solidarnost je odgovorna, da so podjetniki končno kapitulirali na vsej črti.

Nova pogodba, ki velja do 31. avgusta 1936, priznava uniji pravico do zastopanja vseh delavcev v industriji, namestitev vsakega po unijskem delavcu izpraznjenega mesta z unijskim delavcem, kar je skoraj toliko kakor garancija zaprte delavnice.

Minimalna plača je bila zvišana od 57 in pol centa na 66 centov na uro za delavce in od 40 na 48 centov na uro za delavke, pri enakem delu pa enaka plača za oba spola. Delovnik je bil znižan s 40 na 36 ur na teden. Nobena družba tudi ne sme nastaviti novih moči, dokler tovarna z vsemi delavci ne obratuje vsaj 90% na teden.

Vse sporne zadeve bo reševala arbitracijska komisija, v kateri bo vsaka stranka imela enega zastopnika, tretji, predsedatelj, bo pa nevtralna oseba. Unija si pridržuje pravico do stavke proti tistim podjetnikom, ki bi se skušali izmuzniti iz pogodbe ali pa ignorirali odlok razsodišča.

Pri zadnji točki je prišlo do nekakšnega kompromisa. "Načelno" se je unija odpovedala stavki, dokler traja pogodba, v praksi pa si je obdržala pravico do stavke kot skrajno sredstvo proti "čizlerjem". S tem je bila rešena "čast" podjetnikov, ki so zahtevali "premirje" za dobo pogodbe.

S to stavko in pogodbo se je unija svilobarvilcev po vseh videzih usidrala trdno v industriji.

27,000 Mažarov izgnanih iz Jugoslavije

Silna jeza na Ogrskem

Belgrad, 6. dec.—Jugoslovanska vlada je sklenila izgnati vseh 27,000 Mažarov, ki žive v Jugoslaviji. Izgon se bo vršil stopnjema, toda nepopustljivo, dokler zadnji ogrski element ne zapusti Jugoslavije. Izvzeti niso niti oni, ki so jugoslovanski državljani ali ki so bili rojeni v mejah Jugoslavije.

Budapešta, 6. dec. — Na Ogrskem je zavladala silna jeza proti Jugoslaviji zaradi izgona ogrskih državljanov. Včeraj je prišlo 600 Mažarov iz Jugoslavije in danes jih pričakujejo 1500. Izgon je posledica konflikta med Jugoslavijo in Ogrsko, odkar je belgrajska vlada obtožila Ogrsko pred Ligo narodov zaradi odgovornosti za umor kralja Aleksandra.

Zaprta delavnica je legalna pod točko 7a

New York. — Pod sekcijo 7a industrijskega zakona je zaprta delavnica povsem legalna. To je jedro odloka sodnika Williama H. Blacka v tožbi Ralph A. Freundlich, Inc., in Doll and Toy Workers unije.

Družba je s to unijo podpisala pogodbo, ki je določala zaprto delavnico. Potem je pa premestila obrat v neko drugo državo in nastavila neunijske delavce. Sodnik je zdaj odločil, da je pobeg pred unijo ne razbremenjuje obveznosti pogodbe.

Sovjeti ustrelili 66 zarotnikov v dveh mestih

Tajni proces je trajal en dan in smrtne obsodbe so bile takoj izvršene. Nobenih zagovornikov in nobenega priziva! Obtoženci so prišli iz Poljske, Finske in Latvije, toda med njimi—med katerimi je tudi ena ženska—ni nobenega znanega imena

Moskva, 6. dec. — Sovjetska vlada poroča, da je bilo včeraj eksekutiranih 66 kontrarevolucionarjev zaradi teroristične akcije proti uradnikom USSR. V Moskvi je bilo usmrčenih 29 in istočasno v Leningradu 37. Med temi je bila tudi ena ženska. Tajni proces v obeh mestih se je vršil pred vojnim kolegijem najvišjega sodišča in trajal je samo en dan.

Uradno poročilo omenja imena vseh obtožencev, toda v seznamu ni nobenega znanega imena. Vsi eksekutiranci so prišli v Rusijo od zunaj—kdaj, ni povedano—največ iz Poljske, Latvije in Finske z navodili, da organizirajo kontrarevolucionarni terorizem in aretirani so bili prva dva dni po atentatu na Sergija Kirova, tajnika centralnega odbora komunistične stranke in člana devetorice v političnem biroju, kateri vodi diktaturo proletariata.

Obtožencem je bilo odvzeto pravo apela na centralni izvrševalni odbor sovjetov in tudi zagovornikov niso smeli imeti. To je pomoglo, da so bile smrtne obsodbe izvršene takoj. Vseh obtožencev je bilo 71, toda trije so bili oproščeni v Leningradu in dva v Moskvi.

Leonid Nikolajev, ki je ustrelil Kirova, ni bil med temi obtoženci; preiskava proti atentatorju se še vedno vrši.

Uradno poročilo o procesu in eksekucijah je kratko. Ne vsebuje nobenih podrobnosti, torej ni razvidno iz poročila, koliko so bili obtoženci v zvezi z atentatom na Kirova in če so sploh bili.

Medtem so pripeljali truplo umorjenega tajnika iz Leningrada v Moskvo in ga postavili na javni oder v Unijski dvorani. Več ko 300,000 delavcev in delavk je obiskalo dvorano in molče korakalo mimo trupla, ki je ležalo na rdečem katafalku s črnimi robi med kopicami vencev. Vsa Moskva je v črno obrobljenih rdečih zastavah.

Sinoči je bilo truplo kremirano in danes se vrši pogreb z največjimi civilnimi in vojaškimi častmi. Najvišji sovjetski voditelji Stalin, Kalinin, Vorošilov in Molotov bodo nosili skrinjico s pepelom, ki bo vložena v obzidje Kremla poleg grobov drugih slavnih revolucionarjev.

Richberg in Moley poroča "new deal" pred magnati

Moley je rekel, da je "new deal" zato tukaj, da reši kapitalizem, za katerega ni nadomestila!

New York, 6. dec.—Profesor Raymond Moley, "možganski trustar št. 1," je rekel sinoči pred zastopniki ameriških industrij, da pametnim kapitalistom ne ni treba bati "new deala," kajti "new deal" je zato tukaj, da reši privatni kapitalizem propada. . . In privatni kapitalizem mora biti rešen za vsako ceno, ker zanj ni nadomestila!

Donald R. Richberg, ki nosi neoficielni naslov "pomožnega prezidenta," odkar vodi NRA, je bil tudi navzoč na tem zborovanju kapitalistov in pošteno se je trudil, da opere "new deal" vsakega socialističnega madeža. Sicer je priznal, da NRA ni dosegla nameravanih uspehov, ampak to ni krivda administracije, temveč trmoglavih podjetnikov in še trmoglavejših delavcev, ki nočejo kooperirati z vlado.

Kooperacija z vlado s strani podjetnikov in delavcev mora biti, je dejal Richberg—in čim prej se obe stranki sprijaznita s tem dejstvom, tem prej se vrne prosperiteta. Richberg je tudi naglašal, da edina naloga "new deala" je, da pomaga businessu na noge. . .

"Glasbena revolucija" izbruhnila v Nemčiji

Spopad med dirigenti in nacijsko diktaturo

Berlin, 6. dec.—Vodilni nemški glasbeniki so se končno uprli nacijski "kulturni" diktaturi in včeraj so pretresle Nemčijo ostavke največjih glasbenih dirigentov. Erich Kleiber, ki vodi berlinsko opero in filharmonični orkester, je resigniral; dalje je resigniral Wilhelm Furtwaengler, direktor občinske opere in podpredsednik nacijske "kulturne zbornice". Iz Monakova je prišla vest, da je tam resigniral direktor bavarske državne opere Hans Knappertsbusch. Sliši se tudi govorica, da resignira Richard Strauss, predsednik "kulturne zbornice".

Vse te ostavke so posledica večnega spora med glasbeniki in nacijskimi voditelji, ki neprenehoma diktirajo operam in orkestrom.

Država Texas bo imela velik deficit

Austin, Tex. — Državni računski pregledovalec George B. Simpson pravi, da bo imela državna blagajna prihodnje leto velik deficit. Ko se v januarju snide legislatura k zasedanju, skoraj ni nobenega upanja, da bodo državnim nameščencem vzpostavljene plače. Znižane so jim bile za 25% in jih prejemajo v državnih nakaznicah (varantih). Za izmenjavo računajo bankirji osem odstotkov, kar pomeni, znižanje plač za 33%.

Padla mrtva v krušni liniji

Milwaukee, Wis. — Frances Jankowski, stara 65 let, je 5. t. m. stala v liniji pred relifno postajo in čakala na svoj odmerek jedi. Med čakanjem se je zgrudila in ko so jo pobrali, je bila mrtva. Zadela jo je kap. Ko so kasneje preiskali njeno obleko, so našli pri njej $122.

Podržaj poslan v Ameriko

Avstrija izročila pustolovca

Dunaj, 6. dec. — Avstrija se je danes odločila, da izroči Ivana Podržaja Združenim državam, ki ga zahtevajo na obtožbo bigamije. Podržaj, ki je bil šest mesecev v zaporu na Dunaju, bo takoj poslan v Hamburg, kjer se vkrca na parnik, ki odplove v New York.

Civilna vojna na Kitajskem

London, 6. dec.—Najnovejša vest iz kitajske civilne vojne—katera traja v presledkih že štiri leta—se glasi, da je bilo v bitki ob reki Siang, na meji dveh provinc Kvangsi in Hunan, tisoč komunistov ubitih, 900 ranjenih in 2000 ujetih. Zadnje čase vodi diktator Čiang Kaišek veliko ofenzivo proti kitajsko-sovjetskim armadam v centralni in južni Kitajski. Začetkoma je imela ta ofenziva nekaj uspehov, ali čim dalj prodirajo Kaišekove čete tem slabše jim gre.

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

Negrela se je lotila nervozna nestrpnost, hotel je videti, že je šel sam proti tej strahoviti odprtini, a so ga zgrabili za ramena. Čemu to? Saj ne more ničesar preprečiti. A neki star rudar, ki je kljub temu ušel rediteljev, je stekel do barake in se spet mirno vrnil; šel je po svoje cokle.

Ura je bila tri. Še zmerom nič. Ploha je premočila množico, ki pa se ni umaknila niti za korak. Rasseneurjev pes je jel spet lajati. Natanko, ko je bila ura tri in dvajset minut, se je prvikrat stresla zemlja. Voreux se je zamajal, a je bil še trden in je obstal. Takoj nato se je potresla zemlja drugič in zategel krik se je izvil iz odprtih ust: okatranjena lopa separacije se je najprej dvakrat zamajala, potem pa se je sesula z grozovitim prasketom. Zbog velikega pritiska so se tramovi lomili in trli tako močno, da so se iz njih usuli snopi isker. Od tega trenotka se zemlja ni nehala več tresti, sunki so sledili sunkom, zemlja se je pogrezala, bobnela je, kakor da bljuje ognjenik. Pes v daljavi ni več lajal, temveč je le žalostno zavijal, kakor bi bil napovedoval, da se bliža nihanje, ki ga je slutil in ženske, otroci, ki so gledali, niso mogli zadržati žalostnega vzkrika pri slehernem stresljaju, ko jih je zemlja vsakikrat dvignila. Še deset minut ni minilo, ko se je porušila škriljasta streha dvigalnega odra, ko sta se razpočila in pogreznila sprejemališče in strojnica, da je zazijala velika reža. Nato je trušč utihnil, podiranje se je ustavilo, spet je zavladala grobna tišina.

Celo uro je stal Voreux tako razdejan, kakor da ga je razstrelila barbarska vojska. Nihče ni več kričal, gledalci so se zbirali v zmerom širšem krogu in gledali. Pod nakopičenim tramovjem separacije so se videli strti hunti, razbiti in izkrivljeni groti. Največ ruševin se je nakopičilo v sprejemališču, kjer so se sesuli zidovi, da je padala toča opeke. Železna traverza, ki je nosila transmisije, se je ukrivila in se je napol pogreznila v šaht; en koš je še videl, konec pretrgane jeklene vrvi je molel v zrak, hunti, jeklene talne plošče, lestve, vse to je bilo kakor kaša. Po naključju je ostala shramba za svetilke nepoškodovana in so se z leve strani videle svetle vrste malih svetilk. Na dnu razdejane strojnice se je videla mašina, trdno stoječa na svojem zidanem podstavku: bakreni deli so se svetili, veliki jekleni udje so se zdeli, da so neuničljive mišice, a ogromni ukrivljeni gonilni drog je bil kakor mogočno koleno orjaka, ki je legel in mirno počiva v svoji moči.

Po tej uri odloga je gospod Hennebeau čutil, da se mu povrača upanje. Gibanje zemlje je po vsej priliki prestalo, gotovo bodo lahko rešili stroj in ostanek poslopij. Toda še zmerom ni dovolil, da bi se ljudje približali, hotel je počakati še pol ure. Čakanje je postajalo neznosno, upanje je še povečalo nestrpnost, srca so burno utripala. Temen oblak je rasel na obzorju in pospešil mrak, turobno je ugašal dan nad ostanki tega podzemeljskega neurja. Sedem ur so stali ljudje tu in se niso niti ganili niti niso jedli.

Nenadno pa, ko so se inženirji previdno bližali, se je zemlja grozno stresla in jih nagnala v beg. Razleglo se je podzemeljsko bobnenje, kakor da celotno topništvo strahovito obstreljuje brezno. Na površju so se razvalile zadnje zgradbe in se sesule. Najprej je kakor vrtinec odneslo razvaline separacije in sprejemališča. Nato se je podrla kurilnica in izginila. Za tem se je četverooglati stolpič, kjer je hropla črpalna sesalka, prevrnil na sprednjo stran, kakor človek, ki ga je pokosila krogla. Zdaj se je nudil grozen prizor, videlo se je, kako se je stroj snel s podstavka, kako se je s polomljenimi udi boril s smrtjo: premaknil se je, iztegnil gonilno ročico, svoje orjaško koleno, kakor da se hoče dvigniti, potem pa izdihnil, razdejan in uničen. Le trideset metrov visoki dimnik je še stal in se majal kakor jarbol v viharju. Človek bi dejal, da se bo zdrobil in razletel v prah, tedaj pa se je iznenada prevrnil ves, zemlja ga je vzela vase, stajal se je kakor velikanska sveča; in nič ga ni ostalo, niti konica strelovoda ne. Bilo je končano, hudobna zver, potuhnjena v tej dolini, napihana s človečjim mesom, ni več sopla s hropečim in zateglim dihom. Voreux je ves strmoglavil v prepad.

Množica je rjovela in bežala. Ženske so tekle in si zakrivale oči. Preplah je gnal moške kakor kopo suhega listja. Niso hoteli kričati, pa so vendar kričali, da so jim otekali vratovi, mahali so z rokami pred to neizmerno jamo, ki je zazijala. To žrelo ugaslega ognjenika, globoko kakih petnajst metrov, se je širilo od ceste proti prekopu najmanj štirideset metrov daleč. Vsa rudniška ploščad se je pogreznila vanj z zgradbami vred, orjaški odri, kobile s tiri, ves vlak huntov, trije vagoni, razen tega pa še vse skladovnice lesa, gromada rezanih gred, vse je pogoltnilo kakor slamnate bilke. Na dnu se je razločila le kopica tramov, opeke, železja, mavca, strašnih razbitih ostankov, zgromadenih in umazanih od besne katastrofe. Jama se je zaokrožala, ob robovih so se delale razpoke in se gubile daleč med polji. Ena izmed razpok je segala tja do Rasseneurjeve gostilne, kjer je počilo pročelje. Mar se bo pogreznila kolonija sama? Kako daleč bodo morali bežati ljudje, da bi bili na varnem ob koncu tega strahotnega dne pod tem svinčenim oblakom, ki se je zdel, kakor da hoče streti ves svet.

Negrel je zavpil od bolečine. Gospod Hennebeau se je umaknil in jokal. Še ni bilo dovolj nesreče, breg ob prekopu se je odprl in vzkipela voda se je na mah vlila v eno izmed razpok. Kanal je izginil in padal kakor slap v globoko dolino. Rudnik je pil to rečico, povodenj je zdaj zalila rove za leta. Kmalu se je napolnilo žrelo, jezero blatne vode je bilo tam, kjer je bil nekoč Voreux, podobno tistim jezerom, v katerih spe zakleta mesta. Zavladala je strahotna tišina, človek je slišal le še, kako buči voda, ki pada v drobovje zemlje.

Tedaj se je Suvarin na razdrapanem nasipu dvignil. Spoznal je Maheujko in Caharijo, ihteča spričo tega razdejanja, čigar teža je tako hudo pritiskala na glave tistih, ki so umirali spodaj. Vrgel je od sebe poslednjo cigareto in, ne da bi se okrenil, izginil v noč, ki je postajala bolj in bolj črna. Njegova senca se je v daljavi manjšala in se prelivala v temo. Šel je, sam ni vedel kam. Z mirnim obrazom je stopal uničenju naproti, šel je tja, kjerkoli bo kaj dinamita, da bo poganjal v zrak mesta in ljudi. Brez dvoma bo njegovo delo, ko bo umirajoče meščanstvo nekega dne začutilo pri vsakem koraku, kako se pocestni tlak razletava pod njo.

IV

Še tisto noč, ko se je porušil Voreux, se je gospod Hennebeau odpeljal v Pariz, da bi osebno o tem obvestil člane uprave, še preden bodo izvedeli novico iz dnevnikov samih. In ko se je naslednjega dne vrnil, je bil docela miren in postal je spet isti točni poslovni človek kakor zmerom. Jasno je bilo, da je odvrnil od sebe vso odgovornost. Zdelo se je, da ni bil njegov ugled v ničemer prizadet, nasprotno, dekret, s katerim je bil postavljen za oficirja častne legije, je bil podpisan štiri in dvajset ur pozneje.

(Dalje prihodnjič.)

Blagor ubogim na duhu!

Odkod vir, iz katerega črpajo fašisti vseh barv svojo modrost?

Zadnje čase se uprizarja v fašističnemu časopisju vseh barv, zlasti tudi v "Slovencu", ki je obrambno glasilo klerofašizma, srdita gonja proti židovstvu (katerega "Slovenec" istoveti z marksizmom, čeprav ve, da je bil Marx, še ko je živel, izobčen iz židovske verske občine in od najvišjega židovskega duhovnika proklet).

Nesrečni Judje! Ko bi njih ne bilo, bi ne bilo ne starega, ne novega testamenta, bi ne bilo ne Abrahama, ne Izaka, ne Jakoba, ne Mojzesa, ne Davida, iz čigar hiše pa je bil rojen sam Izveličar Jezus Krist. Marija je bila judovskega rodu, pa tudi redník Jezusov, Jožef, je bil judovskega pokoljenja in razun njega še vsi apostoli, med njimi tudi štirje evangelisti, pisci sv. pisma nove zaveze.

Zato slabo pristoji "Slovencu" tako pisanje o Židih, ki je v stanju v ljudeh omajati vero v samega živega Boga in nauke ter zapovedi edino zveličane katoliške cerkve.

Vendar "Slovenčeva" modrost ni zrasla na njegovem zeljniku, ampak nekje čisto drugje.

Pravi vir vse antisemitične propagande tvorijo takozvani "Protokoli modrih z Ziona", ki tvorijo sedaj predmet zelo interesantnega sodnega procesa v Bernu v Švici.

Ta proces je prvi poizkus, da se ugotovi, ali so "Protokoli modrih z Ziona" resnični, ali pa gre za čisto navadno potvorbo, ki so si jo izmislili ljudje, kateri v obrambo kapitalističnega izkoriščanja in zatiranja odgovarjajo na vsako njim stavljeno, neljubo vprašanje z: "Jud je kriv!"

Ti "Protokoli modrih z Ziona" tvorijo vir antisemitske propagande. **Na nje se opira in sklicuje tudi nacijsko gibanje v Nemčiji.** Izvirajo pa ti "Protokoli" od nekega uradnika tajne ruske caristične policije (kako naj bi sicer opravičili pogrome proti Židom v Rusiji? Op. ur.) in so izšli l. 1919 v nemškem prevodu, katerega je oskrbel stotnik v rez. Mueller von Hansen, prijatelj Ludendorffa, izdajatelja protijudovskega časopisa "Der Hammer" (Kladivo).

Knjiga je vzbudila v Nemčiji veliko senzacijo. Vsebino knjige tvori baje prevod originalnega zapisnika in govorov s prvega verskega židovskega kongresa v Baslu l. 1897.

Judje naj bi bili na tem kongresu sklenili, da bodo uničili vse države, in sicer s punti, gospodarskimi krizami in svetovnimi vojnami, pri čemur se bodo posluževali kapitala, časopisja in prostozidarskih lož (o marksizmu tedaj še ni bilo govora, zato bi "Slovenec" najbrž rad te protokole še naknadno nekoliko izpopolnil. Op. ur.). Na to pa, da bodo vzpostavili svetovno judovsko kraljestvo, s kraljem Judov na čelu, ki bo obenem "resnični papež vsega sveta."

Ker so naciji te "Protokole" širili tudi v Švici, je zveza judovskih verskih občin vložila pri zvezinem sodišču v Bernu tožbo po zakonu o pobijanju "šundliterature". Tožitelji predlagajo prepoved širjenja knjige "Protokoli modrih z Ziona" in utemeljujejo svojo zahtevo s tem, da so protokoli prosta izmišljotina, s katero bi radi gotovi elementi hujskali proti Judom.

Na podlagi te tožbe je nastal proces, ki vzbuja splošno pozornost, ki pa najbrž ne bo tako kmalu zaključen, ker bodo naciji gotovo z vsemi sredstvi **branili** judovske protokole. Kajti ti protokoli tvorijo osnovo nacijske vere, z njimi ona stoji in pade.

• • •

Kakor so se mogli čitatelji prepričati, so "Protokoli modrih z Ziona" neverjetna fantazija, ki se je mogla roditi ali v glavi versko blaznega Juda, ali pa v hudobnih možganih agenta ruske carske ohrane, ki je hotel dobiti primerno opravičilo za judovske pogrome.

Iz teh virov črpa tudi "Slovenčev" informator. Ako on verjame v "pristnost" teh protokolov, mu tega niti najmanj ne moremo zameriti, kajti znana je težnja, nad katero se pa ni še nihče spodtikal, in v čije izpolnitev mora vsak verovati in za njo delati (in dela se s polno paro), če noče večnega pogubljenja in čije cilj je, **da bo na svetu en hlev in en pastir.**

Ali se ne vjema to čudovito lepo s "Protokoli modrih z Ziona?" Kaj ne gospodje, vaše geslo je: Rečem ti, da mi ne poreče!

D. P.

Nagrada za naprstnik vode

Težka voda — vzrok staranja. Najdražja tekočina na svetu

Odbor strokovnjakov, ki jim je bilo določiti, komu naj pripade letošnja Nobelova nagrada za kemijo, je imel kaj težko stališče. Preteklo leto je bilo namreč prebogato z odkritji na tem področju, kakor le v malokaterem letu so kemiki presenetili svet z dognanji, iz katerih bodo črpali še desetletja. Po dolgi izberi so se izkristalizirala končno tri važna dejanja, ki bi bila v prvi vrsti vredna visoke nagrade. Prof. Bathe je ugotovil doslej neznan sestavni del atoma, tako zvani nevtron, zakonca Jolliotova sta se približala izdelavi umetnega radija, prof. Harold Clayton-Urey, ki predava na Kolumbijski univerzi v New Yorku, je odkril "težki vodik", najvažnejšo sestavino "težke vode", ki se obnaša v marsikaterem oziru popolnoma drugače nego navadni vodik, tako da je predlagal odkritelj, naj bi ga smatrali za novo prvino, ki ji je nadel tudi ime "devterij". Znanost je ta predlog sprejela in je dala devteriju kemični znak "D", tako da bo voda, ki se stvori s to prvino, v bodoče nosila formo D^2O, dočim bo veljal staroznani obrazec H^2O za običajno vodo.

Omenjamo vse to podrobneje, ker je odbor strokovnjakov po dolgih debatah sklenil, da podeli najvišje priznanje, ki more doleteti kakšnega znanstvenika in tudi kemika, t. j. Nobelovo nagrado za kemijo, baš prof. Clayton-Ureyu.

Tri leta je že tega, kar je ta učenjak s čudežnim orodjem moderne znanosti, s spektroskopom, odkril v spektrogramu vodika majhno, neopaženo črto, ki ga je pripravila do domneve, da mora izvirati od vodika posebne vrste. To odkritje je potem proučeval s stotinami težavnih, dolgotrajnih poskusov in računov, dokler ni vedel za gotovo, da v resnici eksistira pavrsta vodika, ki je dvakrat težji od navadnega vodika, in ki ima tudi drugačne lastnosti. Od tega spoznanja, da mora eksistirati tudi posebna "težka voda", je bil en sam korak, čeprav je trajalo potem seveda še dolgo, da so to pavrsto vode tudi dejansko ločili od navadne. Kako težka je njena pridobitev, je razvidno iz tega da zahteva pridelava za naprstnik te vode tisoče dolarjev, a dosti več kakor za naprstnik je danes v čisti kemični obliki tudi ni na svetu.

Vendar je ta naprstnik zadostoval, da so na njegovi podlagi odkrili celo vrsto lastnosti te vode, ki se bistveno razlikuje od običajne vode. Pred vsem ni samo težja, temveč strašno strupena. Ureyeva sodelavca Lewis in Harvey sta dala samo dva miligrama te vodice poskusni miši in žival je v trenutku poginila. Tudi v precej razredčeni obliki z navadno vodo vpliva strupena kemikalija na miši hujše od čistega alkohola. Bakterije vseh vrst, ki spadajo vendar med najbolj žilava bitja, odmrejo pod njenim vplivom v najkrajšem času. Zdi se, da težka voda v neki koncentraciji ustavlja dihanje vsakega bitja.

Najbolj pomembna pa je Ureyeva ugotovitev, da je v vsaki vodi v majhni koncentraciji (1:500) vedno nekaj težke vode. Pomembna je ta ugotovitev zato, ker je potemtakem naravno, da jo dobimo tudi v človekovem organizmu, saj sestoji ta v velikem delu iz vode in res sta jo biologa Westly in Hack dognala tu, in sicer v telesih mladih ljudi manj, v telesih starih pa dosti več. Ali je tedaj težka voda v resnici v zvezi s staranjem in ga morda celo sama povzroča? In morda povzroča končno tudi našo naravno smrt?

To so vprašanja, ki jih raziskujejo biologi še vedno, gotovo pa je, da je prof. Urey (mimogrede povedano najmlajši izmed do danes z Nobelovo nagrado nagrajenih kemikov) s svojimi genialnimi odkritji in poskusi prodrl globoko do skrivnosti, ki se ne tičejo samo "mrtve" snovi, temveč tudi življenja vseh bitij.

Pet ur živ pokopan

Iz Berlina poročajo o naravnost čudežni rešitvi nekega delavca, ki je bil zaposlen pri kanalizaciji v Dahlemu. Delavec je padel v 6 m globoko jamo, za njim se je vsul plaz kamenja, ki ga je popolnoma pokril. Pet ur so si gasilci prizadevali, da bi rešili mladega delavca in res se je 30 gasilcem po dolgem in napornem delu posrečilo odkopati nesrečnika. Vsi so menili, da je mrtev, a ko so ga dvignili na prosto, se je izkazalo, da je živ. Delavca so oddali v bolnišnico, kjer se zdravniki nikakor ne morejo načuditi, kako je mogel biti pet ur zasut ne da bi se zadušil.

Poklon

Dama: "Danes sem videla res pravo krasotico!"

Njen občudovalec: "V zrcalu?"

•

Židovske

"Listek za kopel stane šest Din. Če pa vzamete dvanajst izkaznic v abonmanu, vas stane kopel samo štiri Din."

"Kdo mi pa jamči, da bom še dvanajst let živel?!" se odreže Izidor Kohn.

Smola

"Kaj pa je mamici?" Moric svojega očeta.

"Pomisli, kakšna smola vrne oče. "Ko je davi p štorklja tvojega bratca, mico ugriznila v nogo."

"Strašno", pravi Moric no. "Uboga mamica! N tako hud porod, potem pa nosti z nogo!"

V NAJEM SE ODD

po nizki ceni šest (6) sob
novanje, na 1421 So. 7th
Za pojasnila vprašajte p
niku: John Kirnu, 1002 S
St., Milwaukee, Wis.—(A

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročni Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letn nino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim šteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag z S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družin ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	$6.00	Za Cicero in Chicago je...	
1 tednik in	4.80	1 tednik in	
2 tednika in	3.60	2 tednika in	
3 tednike in	2.40	3 tednike in	
4 tednike in	1.20	4 tednike in	
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	
Za Evropo je	$9.00		

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tedni moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $.....

1) Ime.....Čl. društva št....

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih člano družine:

2) .....Čl. društva št....

3) .....Čl. društva št....

4) .....Čl. društva št....

5) .....Čl. društva št....

Mesto .....Država .....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča de

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, ča knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvat slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in

●

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLAN S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na želje tudi vsa ustmena pojasnila

Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXVII. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 14, 1908, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., petek, 7. decembra (December 7), 1934. Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 239

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Komentarji

Zadnji atentati.—Clevelandski "narod, ki trpi" . . .

Čikaška Tribune imenuje lepinje masakre in atentate v Evropi "zrel sad absolutizma". Meseca junija je bila v Nemčiji mana "krvava kopel", v kateri je utonilo čez 70 nacijev in nacionalistov. Manj ko mesec kasneje je bil ubit avstrijski kancelar Dollfuss in za njim je bilo obešenih 15 nacijev. Dobra dva meseca pozneje je bil ustreljen jugoslovanski kralj in zadnji teden je atentator ustrelil v Leningradu vodilnega člana sovjetske vlade.

Vse to — piše Tribune — je naravna in logična posledica diktatorskih režimov, dočim so atentati v demokratičnih deželah delo manijakov. Burbonska Tribune je namreč previdna, ker dobro ve, da je pet predsednikov Združenih držav — med temi Lincoln, eden najliberalnejših in najpravičnejših ameriških predsednikov — umrlo za kroglo atentatorja, zato pripomba o manijakih.

V tem je resnica in — hinavščina. Res je, da je vsaka diktatura po svojem značaju nasilje in vsako nasilje neprestano vzbuja protivno nasilje ter maščevalne atentate. To je eno, ki drži ko jeklo, drugo pa je, da burbonska Tribune dosledno bojska proti vsaki demokratizaciji gospodarstva in proti vsakemu socialnemu napredku ter odločno zagovarja stari sistem ekonomske diktature, katera neprestano izziva razredne konflikte in terja neštete delavske žrtve.

Ameriški pregovor pravi: Kdor stanuje v stekleni hiši, naj ne meče kamenja naokoli . . .

* * *

V Clevelandu je menda 50 rojakov, ki so se že postarali in bi radi prejemali državno pokojnino, toda upravičeni niso, ker še danes niso državljani. To smo izvedeli od A. D., ki piše, da se je teh 50 rojakov prišlo jokat v njeno uredništvo in zdaj se joka A. D. nad tem "narodom, ki trpi"—in kdo je kriv? Prosveta, Proletarec, Enakopravnost in drugi napredni listi, ki so vedno podrihali po farjih in slavili Marksa, toda za pridobitev ameriškega državljanstva za rojake se niso nikdar brigali . . ."

To je nov dokaz — in teh dokazov je vsak dan več — da je A. D. glasilo slaboumnih. Naši delavci, ki stalno čitajo delavske liste, so že davno državljani. Niso čakali, da bi jih kdo dregal — sami so se potrudili za državljanstvo čim so ga bili deležni v zavesti, da brez volilne pravice je vsaka delavska politična akcija nemogoča. Urednik Prosvete je državljan že 28 let in ni potreboval nobenega prigovarjanja. To velja za 99 odstotkov slovenskih socialistov v Ameriki. Vsi so sami vedeli, da morajo biti državljani!

Stavimo dolar, da onih 50 rojakov sploh ne ve, da Prosveta izhaja. Zakaj nam A. D. med hinavskim ihtenjem ne pove, kako so jo sploh našli. Stavimo drugi dolar, da drugega sploh ne čitajo ko molitvenik in za drugo se niso brigali ko za pijačo, stari kraj in "oni svet". Na kak način naj torej Prosveta odgovarja na njihovo "trpljenje"? In zakaj jih ni dosegla s svojim evangelijem A. D., ki se vendar baha, da doseže najdalj v metropoli in Ohiu? To je vendar njen monopol.

Nas bi bilo sram, če bi morali na tak kremžav način priznati svojo nesposobnost in potem obesiti krivdo na pleča nasprotniku, kateremu A. D. ob vsaki priliki odreka vsak vpliv. Obrišite si oči, stari fantje, in poglejte se, kako ste otročji!

Prvi sneg v Chicagu

Chicago.—Chicago z okolico je bil 5. decembra dobilo prvi sneg v tej zimi. Sneg je naredil nekaj zmede v prometu, zlasti v letalstvu.

FAŠIZEM PADE POD EKONOMSKO SILO POVSOD

Tako pravi italijanski socialistični vodja, ki je prišel v Ameriko na predavateljsko turo

New York. — (FP) — Fašizem si lahko utrjuje svoj režim z represijami kolikor hoče, vendar ga bodo mase prej ali slej strmoglavile. Strmoglavile ga bodo na ekonomski fronti.

To je v jedru smisel intervjuva, ki ga je dal Federaliziranemu tisku Giusseppe Emmanuel Modigliani, eden vodilnih italijanskih socialistov v pregnanstvu, ki je prišel v Ameriko kot gost italijanske krajevne unije št. 89 International Ladies Garment Workers in socialistične stranke. On je tudi slovit delavski odvetnik in bivši poslanec. Prva leta pod Mussolinijevim režimom se je odlikoval v obrambi političnih jetnikov in je na fašističnih sodiščih nastopal neustrašeno. Bil je sodelavec in zagovornik Matteotija, katerega so fašisti umorili na povelje ali vsaj na željo Mussolinija.

Fašistični režim v Italiji ni ogrožan s strani političnih nasprotnikov, ker je s te strani dobro zavarovan. Zavaroval se je z represijami in uničenjem vsega delavskega gibanja — razen podzemskega, ki je posledica prvega.

Mussolini ima bolj nevarnega nasprotnika — kar velja tudi za fašizem na splošno — v slabih ekonomskih razmerah in stalnem padanju življenjskega standarda. V Italiji je gospodarska kriza nastopila že 1926. Od takrat in do konca lanskega leta so bile plače industrijskemu delavstvu znižane za polovico, poljedelskim delavcem pa za 60%, na drugi strani so cene potrebščinam padle pa le okrog 25%. To je tudi odgovorno za sporadične nemire, ki se dogajajo širom Italije. O teh nemirih časopisje sicer ne poroča niti besedice, ker ne sme, Vendar so pa dejstva, katerih ne more zakriti niti stroga fašistična cenzura. In ekonomski položaj Italije se stalno poslabšuje.

Delovno ljudstvo je sicer zmožno dosti pretrpeti, in to ne samo v Italiji, marveč v katerikoli deželi. Zgodovinska resnica je pa, da je prej ali slej konec tiranskega režima, ki povrhu še ekonomsko upropašča široke mase. In ekonomsko ter kulturno jih ni noben nov politični sistem v vsej moderni zgodovini toliko upropaščal kakor jih fašizem, in to v Italiji, Nemčiji ali kjerkoli.

Na vprašanje, kaj misli o poročilih ameriškega novinarja Johannesa Steela, ki je v New York Postu pisal o notranjem boju — med generalom Balbom in Mussolinijem — je Modigliani odgovoril, da ne pričakuje, da bi ta notranji boj privedel do razkola in strmoglavljenja fašizma.

"Do strmoglavljenja fašizma bo prišlo," je odgovoril Modigliani. "Toda ne radi notranjega razkola, marveč radi boja delovnih mas na ekonomski fronti."

Na vprašanje, kaj misli o dogodkih v Španiji in drugih državah, je izjavil sledeče:

"Informacije pokazujejo, da delavske organizacije niso bile uničene, ampak faktično rastejo. Delavstvo ne smatra, da je bilo poraženo. Barbarske persekucije premaganih žrtev so obrnile ljudstvo proti vladi in na stran delavstva.

"Kjer so socialistične stranke v boljšem položaju, na primer v Angliji, Holandski in škandinavskih deželah, skrbno stražijo demokratične svobodščine in se ne upajo podvzeti nobene akcije, ki bi jih pripravila ob njihove pravice.

"V deželah kakor so Avstrija, Španska, Italija, kjer so izgubili svobodo, ali pa v Franciji, kjer je fašistična nevarnost velika — v teh deželah so se oprijeli revolucionarne akcije za dosego ali prezervacijo pravice do organizacije. V Franciji je enotna fronta med komunisti in socialisti bazirana na zahtevi za ohranitev demokratskih svobodščin in komunisti so se izkazali za iskrene in zveste bojevnike na tej bazi. Isto velja tudi povsod drugod, kjer sta se obe stranki združili za dosego pravice do organizacije.

"Enotna fronta med socialisti in komunisti je zgodovinsko neizogibna. Osebno sem prepričan, da je za ohranitev demokratičnih svobodščin potrebna povsod".

Avstrijski diktator izpustil Seitza iz zapora

Dunajski socialistični župan je po 10 mesecih na prostem, toda z omejeno svobodo

Dunaj, 6. dec. — Avstrijska vlada je včeraj končno izpustila iz zapora priljubljenega socialističnega župana na Dunaju Karla Seitza, ki je bil v ječi od klerofašističnega puča na socialiste v zadnjem februarju, torej deset mesecev brez vsake obtožbe. Toda Seitz ni še zdaj popolnoma svoboden. Dunaja ne sme zapustiti in vsak teden se mora dvakrat javiti policiji. S svojimi prijatelji in sodrugi ne sme dopisovati in ne sme se poslužiti telefona niti nobenega motornega vozila.

Mednarodna armada pride v Posaarje

Liga narodov pošlje mešane čete. Hitler se je zadovoljil s tem sklepom

Ženeva, 6. dec.—Svet Lige narodov je včeraj sklenil, da bodo mešane vojaške čete evropskih velesil skrbele za red in mir v Posaarju med plebiscitom prihodnji mesec. Ta sklep je bil narejen, ko je francoski zunanji minister Laval svečano izjavil, da Francija sama ne mara poslati vojaštva tja in ko je angleški delegat Edin dejal, da Anglija pošlje svoj del vojaštva, če Liga narodov prevzame policijsko oskrbo Posaarja med glasovanjem. Takoj nato sta Italija in Čehoslovakija pristali na sodelovanje, dočim je Litvinov, ki zastopa sovjete v svetu, rekel, da se najbrž tudi Rusija pridruži.

Berlin, 6. dec.—Hitlerjeva vlada se je zadovoljila s sklepom sveta Lige narodov glede mednarodne policijske oskrbe Posaarja za časa plebiscita.

350,000 čikaških družin na relifu v januarju

Ta mesec jih je 305,000 ali 1,130,000 oseb

Chicago.—Prihodnji mesec bo 350,000 družin v Cricagu na relifu—več ko kdaj prej v zgodovini mesta. Tega mnenja je Wilfred S. Reynolds, tajnik illinoiske relifne komisije.

Ta mesec prejema relif 305,000 družin ali okrog 1,130,000 oseb, toda Reynolds računa, da se v teku decembra to število poveča najmanj 15 odstotkov.

Kemal je dal volilno pravico ženskam

Ankara, Turčija, 6. dec.—Narodna skupščina je soglasno sprejela zakon, ki daje ženskam volilno pravico pri vseh volitvah. Kemal, predsednik turške republike, je nato čestital turškemu ženstvu na veliki pridobitvi, obratno je pa on prejel čez milijon čestitk od žensk. Ženske smejo voliti z 22. letom starosti in s 30. letom smejo kandidirati in biti izvoljene v narodno skupščino.

SVILNI STAVKARJI NA VZHODU ZMAGALI

Podjetniki so se po šestih tednih podali in pristali na vse zahteve

Paterson, N. J.—(FP)—Stavka 25,000 svilobarvilcev je bila tukaj te dni zaključena z velikim pohodom zmage. Nepregledna povorka navdušenih in ponosnih delavcev se je zadnji pondeljek vila po vseh glavnih ulicah Patersona.

Svilobarvilci imajo tudi dobre vzroke za proslavljanje zmage. Na stavki so z veliko solidarnostjo vzdržali šest tednov — do konca. Ta solidarnost je odgovorna, da so podjetniki končno kapitulirali na vsej črti.

Nova pogodba, ki velja do 31. avgusta 1936, priznava uniji pravico do zastopanja vseh delavcev v industriji, namestitev vsakega po unijskem delavcu izpraznjenega mesta z unijskim delavcem, kar je skoraj toliko kakor garancija zaprte delavnice.

Minimalna plača je bila zvišana od 57 in pol centa na 66 centov na uro za delavce in od 40 na 48 centov na uro za delavke, pri enakem delu pa enaka plača za oba spola. Delovnik je bil znižan s 40 na 36 ur na teden. Nobena družba tudi ne sme nastaviti novih moči, dokler tovarna z vsemi delavci ne obratuje vsaj 90% na teden.

Vse sporne zadeve bo reševala arbitracijska komisija, v kateri bo vsaka stranka imela enega zastopnika, tretji, predsedatelj, bo pa nevtralna oseba. Unija si pridržuje pravico do stavke proti tistim podjetnikom, ki bi se skušali izmuzniti iz pogodbe ali pa ignorirali odlok razsodišča.

Pri zadnji točki je prišlo do nekakšnega kompromisa. "Načelno" se je unija odpovedala stavki, dokler traja pogodba, v praksi pa si je obdržala pravico do stavke kot skrajno sredstvo proti "čizlerjem". S tem je bila rešena "čast" podjetnikov, ki so zahtevali "premirje" za dobo pogodbe.

S to stavko in pogodbo se je unija svilobarvilcev po vseh videzih usidrala trdno v industriji.

27,000 Mažarov izgnanih iz Jugoslavije

Silna jeza na Ogrskem

Belgrad, 6. dec.—Jugoslovanska vlada je sklenila izgnati vseh 27,000 Mažarov, ki žive v Jugoslaviji. Izgon se bo vršil stopnjema, toda nepopustljivo, dokler zadnji ogrski element ne zapusti Jugoslavije. Izvzeti niso niti oni, ki so jugoslovanski državljani ali ki so bili rojeni v mejah Jugoslavije.

Budapešta, 6. dec. — Na Ogrskem je zavladala silna jeza proti Jugoslaviji zaradi izgona ogrskih državljanov. Včeraj je prišlo 600 Mažarov iz Jugoslavije in danes jih pričakujejo 1500. Izgon je posledica konflikta med Jugoslavijo in Ogrsko, odkar je belgrajska vlada obtožila Ogrsko pred Ligo narodov zaradi odgovornosti za umor kralja Aleksandra.

Zaprta delavnica je legalna pod točko 7a

New York. — Pod sekcijo 7a industrijskega zakona je zaprta delavnica povsem legalna. To je jedro odloka sodnika Williama H. Blacka v tožbi Ralph A. Freundlich, Inc., in Doll and Toy Workers unije.

Družba je s to unijo podpisala pogodbo, ki je določala zaprto delavnico. Potem je pa premestila obrat v neko drugo državo in nastavila neunijske delavce. Sodnik je zdaj odločil, da je pobeg pred unijo ne razbremenjuje obveznosti pogodbe.

Sovjeti ustrelili 66 zarotnikov v dveh mestih

Tajni proces je trajal en dan in smrtne obsodbe so bile takoj izvršene. Nobenih zagovornikov in nobenega priziva! Obtoženci so prišli iz Poljske, Finske in Latvije, toda med njimi—med katerimi je tudi ena ženska—ni nobenega znanega imena

Moskva, 6. dec. — Sovjetska vlada poroča, da je bilo včeraj eksekutiranih 66 kontrarevolucionarjev zaradi teroristične akcije proti uradnikom USSR. V Moskvi je bilo usmrčenih 29 in istočasno v Leningradu 37. Med temi je bila tudi ena ženska. Tajni proces v obeh mestih se je vršil pred vojnim kolegijem najvišjega sodišča in trajal je samo en dan.

Uradno poročilo omenja imena vseh obtožencev, toda v seznamu ni nobenega znanega imena. Vsi eksekutiranci so prišli v Rusijo od zunaj—kdaj, ni povedano—največ iz Poljske, Latvije in Finske z navodili, da organizirajo kontrarevolucionarni terorizem in aretirani so bili prva dva dni po atentatu na Sergija Kirova, tajnika centralnega odbora komunistične stranke in člana devetorice v političnem biroju, kateri vodi diktaturo proletariata.

Obtožencem je bilo odvzeto pravo apela na centralni izvrševalni odbor sovjetov in tudi zagovornikov niso smeli imeti. To je pomoglo, da so bile smrtne obsodbe izvršene takoj. Vseh obtožencev je bilo 71, toda trije so bili oproščeni v Leningradu in dva v Moskvi.

Leonid Nikolajev, ki je ustrelil Kirova, ni bil med temi obtoženci; preiskava proti atentatorju se še vedno vrši.

Uradno poročilo o procesu in eksekucijah je kratko. Ne vsebuje nobenih podrobnosti, torej ni razvidno iz poročila, koliko so bili obtoženci v zvezi z atentatom na Kirova in če so sploh bili.

Medtem so pripeljali truplo umorjenega tajnika iz Leningrada v Moskvo in ga postavili na javni oder v Unijski dvorani. Več ko 300,000 delavcev in delavk je obiskalo dvorano in molče korakalo mimo trupla, ki je ležalo na rdečem katafalku s črnimi robi med kopicami vencev. Vsa Moskva je v črno obrobljenih rdečih zastavah.

Sinoči je bilo truplo kremirano in danes se vrši pogreb z največjimi civilnimi in vojaškimi častmi. Najvišji sovjetski voditelji Stalin, Kalinin, Vorošilov in Molotov bodo nosili skrinjico s pepelom, ki bo vložena v obzidje Kremla poleg grobov drugih slavnih revolucionarjev.

Richberg in Moley poreta "new deal" pred magnati

Moley je rekel, da je "new deal" zato tukaj, da reši kapitalizem, za katerega ni nadomestila!

New York, 6. dec.—Profesor Raymond Moley, "možganski trustar št. 1," je rekel sinoči pred zastopniki ameriških industrij, da pametnim kapitalistom ne ni treba bati "new deala," kajti "new deal" je zato tukaj, da reši privatni kapitalizem propada. . . In privatni kapitalizem mora biti rešen za vsako ceno, ker zanj ni nadomestila!

Donald R. Richberg, ki nosi neoficielni naslov "pomožnega prezidenta," odkar vodi NRA, je bil tudi navzoč na tem zborovanju kapitalistov in pošteno se je trudil, da opere "new deal" vsakega socialističnega madeža. Sicer je priznal, da NRA ni dosegla nameravanih uspehov, ampak to ni krivda administracije, temveč trmoglavih podjetnikov in še trmoglavejših delavcev, ki nočejo kooperirati z vlado.

Kooperacija z vlado s strani podjetnikov in delavcev mora biti, je dejal Richberg—in čim prej se obe stranki sprijaznita s tem dejstvom, tem prej se vrne prosperiteta. Richberg je tudi naglašal, da edina naloga "new deala" je, da pomaga businessu na noge. . .

"Glasbena revolucija" izbruhnila v Nemčiji

Spopad med dirigenti in nacijsko diktaturo

Berlin, 6. dec.—Vodilni nemški glasbeniki so se končno uprli nacijski "kulturni" diktaturi in včeraj so pretresle Nemčijo ostavke največjih glasbenih dirigentov. Erich Kleiber, ki vodi berlinsko opero in filharmonični orkester, je resigniral; dalje je resigniral Wilhelm Furtwaengler, direktor občinske opere in podpredsednik nacijske "kulturne zbornice". Iz Monakova je prišla vest, da je tam resigniral direktor bavarske državne opere Hans Knappertsbusch. Sliši se tudi govorica, da resignira Richard Strauss, predsednik "kulturne zbornice".

Vse te ostavke so posledica večnega spora med glasbeniki in nacijskimi voditelji, ki neprenehoma diktirajo operam in orkestrom.

Država Texas bo imela velik deficit

Austin, Tex. — Državni računski pregledovalec George B. Simpson pravi, da bo imela državna blagajna prihodnje leto velik deficit. Ko se v januarju snide legislatura k zasedanju, skoraj ni nobenega upanja, da bodo državnim nameščencem vzpostavljene plače. Znižane so jim bile za 25% in jih prejemajo v državnih nakaznicah (varantih). Za izmenjavo računajo bankirji osem odstotkov, kar pomeni, znižanje plač za 33%.

Padla mrtva v krušni liniji

Milwaukee, Wis. — Frances Jankowski, stara 65 let, je 5. t. m. stala v liniji pred relifno postajo in čakala na svoj odmerek jedi. Med čakanjem se je zgrudila in ko so jo pobrali, je bila mrtva. Zadela jo je kap. Ko so kasneje preiskali njeno obleko, so našli pri njej $122.

Podržaj poslan v Ameriko

Avstrija izročila pustolovca

Dunaj, 6. dec. — Avstrija se je danes odločila, da izroči Ivana Podržaja Združenim državam, ki ga zahtevajo na obtožbo bigamije. Podržaj, ki je bil šest mesecev v zaporu na Dunaju, bo takoj poslan v Hamburg, kjer se vkrca na parnik, ki odplove v New York.

Civilna vojna na Kitajskem

London, 6. dec.—Najnovejša vest iz kitajske civilne vojne—katera traja v presledkih že štiri leta—se glasi, da je bilo v bitki ob reki Siang, na meji dveh provinc Kvangsi in Hunan, tisoč komunistov ubitih, 900 ranjenih in 2000 ujetih. Zadnje čase vodi diktator Čiang Kaišek veliko ofenzivo proti kitajsko-sovjetskim armadam v centralni in južni Kitajski. Začetkoma je imela ta ofenziva nekaj uspehov, ali čim dalj prodirajo Kaišekove čete tem slabše jim gre.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (Nov. 30, 1954), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Domač drobiž

Mož in žena umrla

Cleveland.—Na zahvalni praznik je umrl John Škaričič, štiri dni kasneje je pa umrla njegova žena Helena, stara 63 let. Oba sta bila iz Splita v Dalmaciji in zapuščata edinega sina.

Nov grob v starem kraju

Cleveland.—Jos. Kunčič, znana starina in restavrater v Collinwoodu, je prejel te dni žalostno vest, da je v Lancovem pri Radovljici na Gorenjskem umrl njegov brat Franc Kunčič, star 63 let. V Ameriki zapušča brata in v starem kraju sestro.

Še novi grobovi

Durant City, Pa.—Tu je umrl Louis Balant, star 38 let in doma iz Štefanja pri Trebnju na Dolenjskem. V Ameriki je bil 22 let in tu zapušča ženo, v starem kraju pa mater in sestro.

Whitney, Pa.—Tu je umrla Ana Arh, stara 61 let in doma s Stojanskega vrha pri Sv. Križu na Dolenjskem. Zapušča moža, dva sinova in tri hčere.

Butte, Mont.—Tu je umrla Julija Kristič.

Vesti iz Calumeta

Calumet, Mich.—V sosednjem Dodgevillu se je hudo pobil Dragotin Gerič. Pri delu za relifno komisijo je padel nanj velik tram.—V Painesdalu je bil aretiran mladi Silvester Panjan zaradi vloma v neko prodajalno, iz katere je odnesel večjo količino blaga, največ pa tobaka.

Kampanja za organiziranje delavcev v veletrgovinah

Pri Boston kompaniji v Milwaukee je že izbruhnila stavka

Milwaukee, Wis. — Stavkujočim trgovskim nameščencem v tukajšnji trgovini Boston Store kompanije so se pridružili tudi razvaževalci in delavci, ki vzdržujejo poslopje. Kljub mrzlemu vremenu je pred trgovino živahna in slikovita piketna linija.

Družba skuša obratovati s skebi, katere išče tudi s pomočjo radia in jim obljubja $22 plače na teden ali precej več kakor je prej plačevala. Zanje je oskrbela tudi notranjo kuhinjo.

Vse tri unije — komijev, voznikov in hišnikov — so z družbo skušale skleniti kolektivno pogodbo na miren način, brez stavke. Vodstvo trgovine pa ni hotelo o uniji nič slišati.

Nameščenci, člani Retail Clerks Protective Association, zahtevajo minimalno plačo $20 na teden za prodajalke in $25 za moške, povrhu pa še en odstotek komišna od prodaje.

Stavko skuša izravnati zastopnik vladnega delavskega departmenta Harry W. Scheck. Na njegovo iniciativo so se že pričele konference med obema strankama. Pričakuje se, da bo on sugestiral tovarniške volitve za izvolitev zastopnikov v svrho kolektivnega pogajanja.

Unija klerkov je že močno razvita tudi v drugih veletrgovinah v tem mestu. Slične zahteve je predložila tudi ostalim družbam in obstaja možnost, da se bo stavka razvila tudi pri teh veletrgovinah.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Smrt v sanatoriju

Conemaugh, Pa.—Dne 26. nov. je na Cresonu v državnem sanatoriju preminil John Bric v starosti 53 let. Pred dvema letoma je odšel v dotični zavod. Sem pa tam nas je obiskal iz sanatorija, ko je dobil kratke dopuste. Obiskal me je večkrat kot prijatelja. Vedno sem ga tolažil, da bo okreval, kajti v resnici je dobro izgledal. Toda pomoči ni bilo. Pokojnik zapušča tri hčerke; starejša je 18 let. Dve starejši se preživljata v New Yorku, mlajša pa je pri stricu Josephu Bricu na Hoovervillu, Pa.

Pokojni John Bric je bil doma iz Hotiča pri Litiji in v Ameriko je prišel leta 1905. V Conemaughu je živel mnogo let. Pozneje je odpotoval na zapad, kjer se je oženil in dobil izobraženo družico za ženo. Živela sta lepo življenje. Mladi ženi se je zahotelo obiskati svojce v stari domovini, kar je tudi storila. Na povratku se je na parniku močno prehladila in sledila je jetika, kateri je v sanatoriju na Cresonu po par mesecih bolehanja podlegla. Obiskal sem jo v sanatoriju in jo tolažil, da bo kmalu okrevala, ker je na videz dobro izgledala. Pa je odgovorila, da nikdar več, ker je predobro čutila v sebi strašno napadalko jetiko, ki ji je vzela življenje. Obrnila se je stran in solze so ji zalile oči. Tudi naše oči niso ostale suhe. Par dni za tem je izdihnila.

Sedaj je doletela ista usoda njenega moža Johna v isti bolnišnici in podlegel je isti bolezni. Težko je pisati take žalostne vesti, toda v Ameriki živi mnogo njunih prijateljev in znancev, ki bodo prečitali te vrstice in se ju spominjali iz prošlih dni. — Dne 28. nov. smo šli na pogreb Johna Brica odborniki treh društev z venci. Družinama Samec in Bric moje globoko sožalje, blagima pokojnikoma pa ohranimo trajen spomin!

Ivan Pajk.

Pri "Prodani nevesti"

Barberton, Ohio. — Večkrat smo se pogovarjali, če bo le mogoče, da si bomo šli ogledat operо "Prodana nevesta" v Cleveland na zahvalni dan dne 29. novembra. In v resnici — prišel je tisti dan, ali žal, vreme se je držalo zelo klavrno. Tako je izgledalo, kot da ni nikamor vredno iti. Ali vseeno, mi se nismo ozirali na vreme, slabo gor ali dol.

Odrinili smo iz Barbertona okrog ene ure popoldne in ob tričetrt na dve smo že bili pri našem starem znancu in prijatelju Božeglavu na 60. ulici in St. Clair, kjer smo vselej prijazno sprejeti in tudi dobro postreženi. Brat Janez in prijatelj Andrej sta mi namignila, da se nista še nikdar tako hitro pripeljala v Cleveland kakor 29. nov. Pritrdil sem, da v Cleveland se nam vedno bolj mudi kakor pa nazaj.

Ko smo se malo okrepčali in pogovorili, smo šli naravnost v Slov. narodni dom, kjer se je imela vršiti opera. Prišedši tja, smo dobili že vse polno ljudi in skoro že vse sedeže zasedene. Mi smo prišli bolj pozno, zato smo se morali zadovoljiti s sedeži bolj od zadaj. Komaj sem sedel deset minut, že sem zagledal sorodnike iz Detroita, ki so prišli tako daleč, da vidijo "Prodano nevesto". Se vidi, da se ljudje zanimajo za lepo pesem. Imel sem priliko seznaniti se z mr. in mrs. Berslig iz Detroita. On je vsem Slovencem dobro znan kot učitelj glasbe. (Well, Detroičani, upam, da ste srečno prišli domov.)

Videli smo tudi rojake iz Girarda, Akrona, Fair Porta itd. Celo naš farmar Lovrenc Frank se je pokazal in pritrdil, da se mu je zelo dopadlo. Mislim, da ni bilo človeka v dvorani, da ne bi bil zadovoljen.

Kar se tiče opere same, je bila po mojem mnenju izvrstno izvajana. Gotova stvar je, če bi bila izvojana v slovenskem jeziku, da bi jo toliko bolj razumeli. Ampak tudi češki jezik se precej razume, ako ga človek natančno posluša. V resnici povem, da takega lepega nastopa in izvrstne scenerije nisem še videl na slovenskem odru. Slovenci in Čehi v Clevelandu so lahko ponosni, ker so zmožni kaj takega dati na oder. Rečem le toliko, da ono popoldne, ko smo bili v Slovenskem narodnem domu, nam bo ostalo v spominu še dolgo časa.

Po programu smo šli v spodnje prostore, kjer smo se okrepčali in videli veliko starih Barbertončanov, ki sedaj živijo v Clevelandu. V spodnjih prostorih se je vršil tudi ples in imeli so izvrsten orkester. Kogar so pete srbele, si je lahko pomagal.

Ali žal, ura teče in nič ne reče. Andrejc pravi: "Bomo šli, ker je že pozno." Jaz bi bil še najraje tam, ampak skupaj smo prišli, zato smo tudi skupaj odšli, ker smo imeli samo eno vozilo. Janez je rekel — in jaz sem mu pritrdil — da se še malo ustavimo pri našem Rudolfu, kar se je tudi zgodilo. Tam smo se zelo dobro okrepčali in zraven tudi par okroglih zapeli. Nato so začele tudi naše soproge že na uro gledat. In, žal, rezultat je bil, da smo odrinili proti domu, kamor smo prijadrali okrog enajste ure.

Pevskima zboroma Zarji in Vojanu kličem: Le še tako naprej za lepo pesem! To je po mojem mnenju nekaj najdražjega, kar si moramo ohraniti v kulturnem oziru!

Joseph Gabrosek.

"Vsiljivi voditelji"

Herminie, Pa.—Na konferenci neke federacije podpornih društev se je togotil neki zastopnik nad "vsiljivimi voditelji", češ, da mrcvarijo delavska vprašanja. Ker sem nekaj podobnega že večkrat slišal in tudi čital, me je začelo zanimati, kdo so ti "vsiljivci". Če ne bi bil slučajno predsedoval dotični konferenci, bi vprašal dotičnega zastopnika, kam meri s svojo puško.

Moje mnenje glede takih podtikavanj je, da vsiljivi delavski voditelji, kakor jih on naziva, ne morejo ničesar doseči, če jih ni delavstvo izvolilo, kakor je on trdil. Kajti kot taki nimajo nobene moči, ne morejo staviti predlogov ne voliti ne biti izvoljeni. Opozoriti bi ga bil moral, naj take voditelje, ki so se sami postavili, razkrinka takoj, da ne zapeljejo delavstva na krivo pot. Moje iskreno mnenje je tudi, da taka namigavanja nimajo drugega namena kot to, da se diskreditira ljudi, ki širijo resnično delavsko zavest med delavci, da se podcenjuje delo onih ljudi, ki širijo znanje in slogo med tiste delavce, ki še vedno slepo sledijo politikantom starih dveh korumpiranih strank, ki kupujejo glasove z dolarji. Znano je, da imata obe stari stranki eno in isto platformo, ki so jo izdelali eni in isti interesi: velebiznis in sovražniki delavstva.

Dober človek z dobrimi namenі ne pomeni nič. Program ali platforma je glavno kar šteje. Demokratje in republikanci že dovolj dolgo vlečejo ljudstvo za nos, pa se še ni spametovalo, še ni spoznalo, da se trotje redijo na račun ljudske nevednosti. Par let se ljudstvo pusti voditi slepo republikancem, potem pa par let demokratom — najprej slonu, potem pa oslu in obratno. Tako se ponavlja iz leta v leto. Vmes pa pridejo neiskreni ljudje, ki se po krivici nazivajo delavske prijatelje in ki imajo vedno besedo revolucija na jeziku. Tudi ti se hočejo okoristiti na račun nevednosti mas. Vse jim prav pride pri zavajanju ljudstva, najbolj pa jih veseli to, da obmetavajo z lažmi resnične delavske voditelje, ki se resnično borijo za osvoboditev delavstva izpod kapitalistične sužnosti.

Čas je prišel, ko bo delavstvo prisiljeno, da neha slediti raznim demagogom, ki vlečejo delavske mase v zmedo. Delavstvo bo moralo spoznati, da mu je edina rešitev le v pošteni delavski stranki, ki jo vodijo pošteni ljudje, ki jim je več za principe in resnično izboljšanje človeške družbe kot pa za lastne žepe. Takih delavskih značajev ni mnogo, zato pa stoje toliko bolj visoko med masami, ki so prišle do spoznanja, da se morajo same s smotrenim delom izvleči mizerije s pomočjo močne in velike delavske organizacije.

Vaš neupogljiv sotrudnik socializma! **Tone Zornik.**

Poročilo s proslave

Moon Run, Pa.—Poročano je že bilo, da so me Moonrunčanke povabile na proslavo 30 letnice SNPJ, ki se je vršila 29. nov. pod avspicijo društva št. 88 SNPJ in tamkajšnje mladine. Dasi sem se par dni prej močno prehladil in so mi prijazne rojakinje stregle, da sem hitro okreval, sem se vseeno slavja udeležil.

Prišedši v Moon Run sem najprej obiskal Kraljevo družino. Brat Kralj je tajnik društva št. 88 SNPJ, njegova soproga pa aktivna v ženskem klubu in pri petju slovenskih pesmi. Pri Kraljevih so mi dobro postregli s kurjo pečenko in dobro pijačo. Pozneje sem se prijaznim rojakinjam pridružil v petju, ker so tako lepo prepevale. Seveda sem obiskal tudi Žustove, ki so mi tudi dobro postregli.

Dopoldne sem šel na proslavo. Imeli so lep program. Tam sem se najprej sestal s sobratom tajnikom, ki mi je svetoval, naj si poiščem kje kakšen primeren kotiček. Videl sem Franka Auguština iz Imperiala, predsednika društva št. 106 SNPJ. (Br. Ph. Godina se gotovo spominja, ko smo se sešli prošlo poletje z br. Auguštinom in ostalimi naprednimi rojaki in rojakinjami. V njihovo naselbino zahajata dnevnik Prosveta in tednik Proletarec v lepem številu.) Iz te naselbine so rojaki radi posečali letošnja slavja. V Moon Runu sem videl ljudi iz Ambridga, Sygana, Cliff Mine, Midwayja in od drugod. Veselo smo si segali v roke in se pogovarjali.

Dvorana na moonrunskem slavju je bila nabito polna. Društveni predsednik je ob 3. popoldne otvoril program. Zaigrala je godba iz Canonsburga. Predsednik je pozdravil navzoče in se jim zahvalil za številni poset. Prečital je vabilo iz Midwayja, kjer so se združila tri društva SNPJ v namenu, da priredijo skupno proslavo zadnji dan tega leta. Nato je povabil br. J. Terčlja, člana gl. odbora SNPJ, ki je nastopil kot glavni govornik dneva. Brat Terčelj je v jedrnatih beseda obrazložil pomen velikega dela, ki ga je SNPJ izvršila v dobi 30 let in ki ga še vedno vrši v korist svojega številnega članstva. Omenil je številne boje in zapreke, čez katere pa je naša jednota zmagovito korakala naprej in premagala vse ovire. Doprinešene so bile žrtve, toda iz male organizacije se je SNPJ razvila v orjaka zato, ker je imela zdravo podlago in zdrav začetek, katerega so ji dali njeni ustanovitelji in njeni člani.

Upati je, da bo jednota še nadalje vršila svoje delo v še večji meri in da bo pridobila še mnogo novih članov, njen dnevnik Prosveta pa obilo novih naročnikov. Prošlih 30 let sem po svoji zmožnosti deloval za jednoto in njeno glasilo. Tudi sedaj vršim to delo, dasi sem že star in rahlega zdravja. Toda boril se bom za našo jednoto in njen dnevnik dokler bom mogel!

Brat Terčelj je vzpodbujal starše, naj dajo lepe vzglede svojim otrokom in naj jih pripeljejo v društva SNPJ. Govornik je žel tople aplavze za svoja izvajanja. (Ostali del programa prepuščam v oceno drugim, ker ne spada v moje področje.) Glavni govornik je napravil na občinstvo zelo globok vtis, tako tudi mladi člani in članice angleško poslujočega društva ter ženskega kluba. Občinstvo je bilo mirno in kazalo zadovoljnost.

Dosedaj sem se letos udeležil pet jubilejnih proslav in na vseh sem bil lepo sprejet, najlepše pa na prošli v Moon Runu. Ker mi sredstva ne dopuščajo, ne vem, če se bom mogel udeležiti proslave na Midwayju, dasi bi rad, kajti tudi na Midwayju imam mnogo prijateljev in znancev. H koncu želim vsem čitateljem vesele praznike in obilo sreče v novem letu, jednoti mnogo novih članov, dnevniku Prosveti pa obilo novih naročnikov!

Anton Zidanšek,
zastopnik Prosvete.

Poročilo in zahvala

Cleveland, O. — Pevski zbor Delavec se iskreno zahvaljuje vsem trgovcem in obrtnikom za Oglase v programu ob priliki uprizoritve operete "Na kmetiji in v kajžici", vsem, ki so pomagali na prireditvi, za prostovoljne prispevke in za udeležbo. Naše trgovce in obrtnike pa priporočamo rojakom, da jih podpirajo.

Naši pevci in pevke so pokazali, da so zmožni dati na oder dobro stvar, zakar gre zahvala tudi našemu učitelju J. Krabcu in vsem, ki so pripomogli k uspehu.

Odbor.

S poseta v So. Chicagu

Gary, Ind. — Ker sem član brezposelne armade, sem le redkokdaj zdoma. Večinoma sem doma. Sedim in čitam ter premišljujem o našem bednem položaju. Tako sem bil tudi zamišljen ono lepo jesensko nedeljo, ko je prišel k meni prijatelj Alvin Valetič in me povabil, naj grem z njim v So. Chicago. Seveda sem se radevolje odzval. Sedla sva v vozilo in se odpeljala.

Prišedši v So. Chicago, sva obiskala mojega nekdanjega soseda Marka Vraničarja. Baš se je vrnil z dela, vendar naju je bil vesel, ker se nismo že precej časa videli. Vraničarjeva soproga je brž pogrnila mizo, on pa je natočil kristalnega kalifornijčana. Marko si je svojo hišo lepo uredil. Vse nama je razkazal, vse je vzorno. Povedal mi je, da si je tudi Martin Slabodnik kupil hišo in tako se mu je uresničila dolgoletna želja po lastnem domu. Seveda smo obiskali tudi njega in si ogledali njegovo domačijo. Martinova soproga nam je postregla z jedačo, on pa s pijačo, nato smo pa seveda peli po slamnovško kot pr Slamnovčani. Martin itak poje, mi smo mu pa z vesel pomagali.

Tako je minila lepa jesen nedelja pri posetu dveh pri nih družin. Najiskreneje se hvaljujem Vraničarjevim in bodnikovim za gostoljubnos prijazni sprejem.

Anton Zug

Naznanilo o glavni seji

Wheeling, W. Va.—Glavna ja društva št. 628 SNPJ se obdržavala na 9. decembra o zvečer na domu tajnice. Pozi vse člane, da se odzovejo in dejo na to važno sejo. Ker j glavna seja, bomo imeli vol za društvene odbornike. Od ni se kaznujejo po društv določbah. Pridite vsi na l sejo! **Danica Jelačič**, tajnic

Naše dopisovanje

Detroit, Mich.—Nekateri pisniki iz te naselbine so po jem mnenju preveč izobra Dopisnik piše, da tu živi pet tisoč rojakov, toda le pet sto jih je, ki vzdržujejo ljenje in napredek v tej n bini. Človek poseča igre, kon te, shode, društvene in klu seje in povsod opazi ene in obraze. Kje so vzroki, je t povedati.

Med nami je mnogo brez ních ljudi, ki niti ne vedo, d vijo. Nekateri so domišlja se smatrajo za Američane, ne znajo dobro govoriti je te dežele. Na tisoče rojakov tej ogromni deželi, ki so p sem pred tridesetimi in šti setimi leti. Njihovi otroci izšolali v ameriških šolah, ne znajo slovenski čitati n sati. Večina zna le par slo skih besed. "Ta stara dva" bila rojena v stari domovi slučaji so, da nista tam n šolo hodila. Sedanji čas pa hteva, da zna človek pisat čitati vsaj v svojem jeziku. ki rojaki ne bodo nikdar g rili dobro angleški, ako hodijo v tukajšnje šole. zopet drugi, ki pazno čitajo sveto vsak dan in Prolet vsak teden, so ameriški dr ljani že preko 20 let in ne v demokrate ali republikance naj velja tudi dopisniku iz lifornije.

Kar se tiče veselic in kon tov ter domovih delnic: T je na stotine Slovencev in H tov, ki so brez dela. Če je vek brez dela in zaslužka, ne re posečati veselic in koncer Mislim, da taki dopisi, ki se javljajo precej pogosto, niso poročljivi za delavsko in soc stično propagando.

Rojake po drugih naselb opozarjam, naj nikar ne h v Detroit za delom, ker na tukaj itak preveč brez dela!

Chas. Kaitne

Unionizem se razvija v Hollywoodu

Filmski igralci so se navel trikov in se organizirajo

Hollywood, Cal. — (FP) Kljub vsemu blesku in tr ima tudi Hollywood — dela vprašanje. Po hrupu, ki pri iz središča ameriške filmske dustrije in po velikih plačil jih prejemajo važnejši zvez ki in zvezdnice, bi tega sice sodil. Toda problem obstaj

In med tem, ko so filmsk gralci in tudi večinoma vsi lavci do pred par leti še v nosove pri besedi "unija", s tudi v tem oziru med njim leta 1932 mnogo spremenilo nija ni več nekaj prostaškeg poniževalnega, marveč sred za izboljšanje položaja.

Igralci, ki so organizira Screen Actors Guildu, so do njega časa mislili, da jim t iskati zvez z drugimi delavs organizacijami. To buržu razpoloženje so filmske dr izkoriščale — in ga še — v prid. Vendar pa so člani te je zdaj sklenili, da se prid jo Actors Equity asociaciji, pridružena ADF. Do tega je največ privedlo dejstvo se filmski magnati nič ne nijo za sestavo pravilnika.

Pri Technicolor kompanij strojniki in ključavničarji, organizirani v levičarski u izvojevali zvišanje plač za Slično zvišanje je ta unija davno dosegla tudi pri Mit Camera družbi.

—Federated Pictures.

Proslava 17-letnice boljševiške revolucije v Moskvi dne 7. novembra. Vojaške čete na pohodu.

Vesti s Primorskega

Novo leto v fašistični Italiji

Stari prazniki kakor so zad- ga v letu in 1. januar bodo nda počasi izginili ali pa vsaj pili popolnoma v ozadje v fa- ični Italiji. Vedno bolj in lj pa stopa v ospredje 28. ok- ber, ko so pred 12 leti fašisti o slavno zavzeli italijansko stolico. Ob vsaki obletnici so šisti priredili v pravem po- mu stare novoletne zabave in kanosti. Vsaka obletnica je vedno bolj svečana in praz- . Od takrat se je v Italiji lo novo fašistično štetje, ki je pričenjalo z 28. oktobrom . To se je predvsem videlo datumih, katerim so dostav- li še leto fašističnega vlada- Dandanes gotovo ni člove- da ne bi dodal k navadnemu tumu še fašističnega, kar bi vo bilo vzrok kakšnim sum- in neprilikam. Konec fa- ičnega leta prinaša s seboj marsikaj.

28. oktobra se po vsej Italiji retijo vsa javna dela, naredi torej nekaka bilanca vsega, se je naredilo v onem letu. mivo je bilo predvsem vi- italijanske fašistične časo- . Ti so namreč prinašali ce- strani pravih novoletnih vo- raznih tvrdk. Nadalje je za- ivo, da so otvorili novo jus- no leto na tržaškem sodišču oktobra seveda na prav slo- n način.

Če bo šlo takoj naprej s faši- nim koledarjem, bodo sčaso- "odstavili" še marsikakega liškega svetnika in ga na- estili s fašističnim. Prav nič ega ne bi bilo.

rjevanje meje zahteva vse- polno žrtev

Rateče, 4. novembra 1934.— meji na italijanski strani se rzlično naglico nadaljuje z rjevanjem. Kakih sto metrov meje ob glavni cesti že me- kopljejo v hrib, ki ga mi- zravnati. Pri teh delih se godila pred dnevi nesreča. V ču so kopale tri skupine, vsa- je štela po dvajset delavcev. nadoma pa se je iz neznanih rkov spustil s hriba plaz, ki delavce zasul. Dve skupini se srečno rešili iz nesreče, tja pa je ostala pod plazom. rtek, 26. oktobra, so po več- rnem reševanju prišli do po- rečenih delavcev. Vsi prisot- so se prestrašili in na mestu reče je nastalo veliko vpitje, je drvelo tjakaj. Prišel je to- ni avto, v katerega so polo- ponesrečence. Koliko je mr- in koliko je ranjenih nihče ve, niti oni, ki so bili pri iz- avanju.

Pred štirimi tedni pa je pri ob vznožju hriba, ki leži ob strani železnice Rateče-Be- , zasulo tri delavce. Tudi usodo teh treh ponesrečencev e nihče.

Pisma odpirajo

Il. Bistrica, novembra 1934. Že delj časa opažamo, da je mska pošta, zlasti ona, ki aja iz inozemstva, vsa pod go cenzuro. To cenzuro so edaj merodajni činitelji skrb- prikrivali. Zadnje čase pa se aja, da posamezniki preje- kar odprta pisma. Očivid- majo preveč dela, pa ne zmo- vsega ali pa se jim ne zdi dno, ker vedo vsi za njih me- , tudi če jih prikrivajo.

tarizacija fašistične Italije

rst, 5. nov. 1934.—Fašistična prav mrzlično dela ne sa- na političnem polju, ampak na vzgojnem in vojaškem. kratkem smo poročali, da šisti ustanovili nov uradni agandni urad, kateremu na- Mussolinijev nečak grof . Sedaj je vlada ustanovi- ekak vojaški urad: Ispetto- pre-e postmilitare. Že sa- me pove, da se bo ustanova la predvsem z mladino no gre k vojakom in potem ride od vojakov. Slovesno rjen je bil 29. oktobra, t. j. vim fašističnim letom. Svoj ima v palači "Viminale" mu. Šef-inspektor je armad- neral Fr. Grazioli, ki je pod tno kontrolo Mussolinija. rganizacija, kot se uradno lja, bo vezala vojno mini- o z režimskimi organiza- mi.

kub temu, da je bil ta in- torat ustoličen šele 29. ok- , je začel delovati prav za prav že s 1. oktobrom in je že do sedaj izdal tele zakone:

1. zakon o podaljšanju predvojaških vaj od 2 let na 3, t. j. neposredno do vstopa v vojaščino.

2. zakon o vojaški vzgoji v višjih šolah (univerzah in enakovrednih). Predpisano je, da mora vsak visokošolec prejeti najmanj 20 ur teoretičnega, praktičnega in znanstvenega vojaškega pouka. Akademike hočejo izučiti za vojaške voditeljske poklice.

3. zakon o povojaških vajah. Po odsluženi vojaščini se bodo morali vsi podvreči še nadaljnjim vojaškim vajam in instrukcijam. Te se bodo vršile navadno vsako nedeljo dopoldne in bodo praktične in teoretične. Trajale bodo po več let, pri izstopu iz milice pa celo 10 let.

Vse te komplicirane vojaške odredbe in ustanove omogočajo Italiji, da ima vsak čas na razpolago več nego 1 milijon pripravljenih vojakov. V sili jih pa lahko zbere celo 8 milijonov.

K vsemu temu mrzličnemu vojaškemu udejstvovanju fašistične vlade moramo prišteti tudi odobritev zgradbe 2 superdreadnoughtov, ki bo imel vsak po 35,000 ton. Zgrajeni bodo v teku dveh let in bodo med največjimi na svetu. Res je, da ima Anglija še nekatere večje po tonaži, a italijanski bodo najmodernejši, hitrejši in bodo imeli tudi najmodernejše orožje.

Gozdove ob meji sekajo

Rateče, oktobra 1934.—V naših gozdovih, ki so ostali pod Italijo, vse leto sečejo drevje kar vprek, kakor jim pač pride. Nekaterim posestnikom so na ta način popolnoma uničili gozdove. Drevje, ki raste med novograjenimi utrdbami in mejo tudi sekajo in ga odvažajo ali pa na mestu sežgejo. Sklepa se, da delajo to zato, da bodo imeli prost pogled iz utrdb čez mejo v našo dolino. Po nekaterih parcelah so izkopali vse grmovje s korenikami in ga nasajajo tik ob utrdbah, na ta način skušajo zakriti delo, ki ga vršijo.

SENZACIONALNO RAZKRITJE O UMORU DR. DOLLFUSSA

Dunajski pravnik dr. Fric Kreisler, ki je pred kratkim pobegnil iz Avstrije na Čehoslovaško, je spisal zanimivo brošuro, ki se peča z dogodki z dne 25. julija 1934 in s tem v zvezi z umorom kanclerja dr. Dollfussa. Brošura je vzbudila ogromno zanimanje, ker dolži izdajatelj majorja Feya, ki je bil že takrat minister v Dollfussovi vladi, da je vedel za nameravani puč in ga vprašuje, kdo je oddal drugi strel na kanclerja dr. Dollfussa, ki je bil smrtonosen. Dr. Kreisler se v svoji brošuri opira na obširen materijal, ki ga je zbral na podlagi stenografskih zapiskov ob priliki sodne razprave justificiranih pučistov in trdi, da je pripravljen svoje trditve dokazati pred rednim sodiščem, ako se mu omogoči, da zamore nemoten pregledati sodne akte na Dunaju in če vlada dovoli, da bodo objavljena imena vseh pučistov.

Avstrijska vlada je zahtevala od Čehoslovaške izročitev dr. Kreislerja in je bil imenovani v Pragi prepeljan v preventivni zapor, dokler se zadeva ne razčisti. Za brošuro, ki ima naslov "Kdo je umoril dr. Dollfussa?" vlada ogromno zanimanje, zlasti v Avstriji, kamor jo je bilo mnogo utihotapljene.

Praški "Socialdemokrat" meni, da je zahteva avstrijske vlade po izročitvi dr. Kreislerja bila izročena čehoslovaški vladi samo zato, ker bi se minister Fey rad na ta način izmazal iz neljube zagate. —D. P.

LETEČI HOTEL

Francozi so zgradili ogromen hidroavijon za 64 potnikov in 6 članov posadke

Po triletnem delu so v Franciji zgradili ogromen hidroavijon, ki ga bodo zdaj začeli preizkuševati na jezeru Birocasse. Če se bodo ti poleti posrečili, bodo vodno letalo izročili svojemu namenu, rednemu potniškemu prometu med Francijo in južno Ameriko.

Hidroplan tehta 32 ton ter je največji, kar so jih doslej zgradili na svetu. V dolžino meri 32 metrov, z razpetimi krili ima 50 m, visok pa je 9 m. Žene ga šest motorjev, vsak z 850 k. s., tako, da znaša skupna sila motorjev, kadar so v obratu, 5100 k. s. S temi stroji napravi hidroplan v srednjebrzem poletu 240 km na uro.

Hidroavijon je ves iz kovine. Ogromni rezervoarji za gorivo so zaradi varnosti nameščeni pod nosilnimi ploskvami ter lahko sprejmejo vase goriva za 4500 km vožnje. Konkretno povedano, zadostuje eno polnjenje za ves čas poleta čez Atlantski ocean.

Hidroplan bo imel šest mož posadke, poleg njih bo lahko sprejel na krov in peljal čez morje 64 potnikov. Potniki bodo deležni na krovu hidroavijona istega komforta, kakor ga imajo na luksuznih prekomornikih. V trupu hidroplana je vgrajenih 12 kabin z dvojnimi posteljami. Kabine leže v dveh nadstropjih ter so opremljene z vsemi prilastki, ki jih zahteva moderna udobnost. Stroški za ta "leteči hotel" so znašali okoli — milijonov dolarjev.

Važna socialistična zmaga v Kanadi

Winnipeg je dobil socialističnega župana prvič v zgodovini

Winnipeg, Kanada.—(FP)—Winnipeg je prvo kanadsko mesto, ki je pri zadnjih volitvah dobilo socialističnega župana. Manjših mest je v Kanadi sicer več, kjer se župani prištevajo k socialistom.

Toda Winnipeg je prvi, ki je zdaj dobil priznanega socialističnega župana v osebi provinčnega poslanca in urednika New Worlda Johna Queena. List New World je mesečno glasilo Cooperative Commonwealth federacije ali kanadske delavske stranke, v kateri sodelujejo socialisti, ki so njena glavna prožilna in gonilna sila, ter razne farmarske in delavske organizacije.

Queen, ki je prišel v Kanado iz Škotije leta 1906, je bil tudi voditelj tukajšnje generalne stavke leta 1919, v kateri so torijі in liberalci videli revolucijo. Radi tega "greha" je presedel eno leto v ječi. Pozneje je bil več terminov mestni odbornik, pri zadnjih provinčnih volitvah je bil pa izvoljen v legislaturo.

Trije fantje na "sramotnem odru" v Kentuckyju

Vsa Amerika se zgraža nad reakcionarnim sodnikom, ki je velel tri fante prikleniti k stebrom v glavni ulici

Paintsville, Ky. — Policijski sodnik R. A. Patrick je 5. t. m. ukazal tri mlade fante v starosti od 22 do 25 let prikleniti k telefonskemu drogu na glavnem uličnem križišču mesta in tamkaj so stali dve uri, dočim je množica ljudi, posebno pa otrok zijala vanje.

Mladeniči so bili aretirani zaradi pijančevanja in sodnik jih je obsodil v plačilo denarne kazni; ker niso imeli denarja, bi morali iti v zapor, da kazen odslužijo, toda fantje so se uprli prisilnemu delu. To je sodnika tako razkačilo, da je odredil "pillory (sramotni oder)" iz kolonialnih časov za fante.

Toda sodnik je slabo naletel. Vse mesto se je zgražalo nad "piloriranjem" in fantom so prinesli stole, da so sedeli na uličnem oglu in jim drugače izrazili simpatije. Mati enega fanta je pa zagrozila s tožbo proti sodniku.

Po dveh urah na "sramotnem odru" so bili fantje izpuščeni.

Dober tek!

Novi hlapec je že koj pri prvem kosilu pospravil osem velikih cmokov. Kmeta je kar vročina izpreletavala, ko je v mislih računal, koliko mu bo požeruh pojedel. Tedaj mu pride rešilna misel. Pred hlapca porine poln vrč vina in mu pravi:

"Na, Miha, pokrepčaj se malo!"

Miha vrč na dušek izpije, si obriše usta in meni:

"Bog ti poplačaj, gospodar! Zdaj sem spet toliko pri sebi, da lahko pospravim še ostalih šest cmokov."

Centralna unija zahteva očiščenje NRA

New Orleans. — Tukajšnja centralna delavska unija je Rooseveltu in Donaldu Richbergu brzojavila zahtevo za "očiščenje" pokrajinskega odbora NRA za izvajanje pravilnikov. Pravi, da ga popolnoma dominirajo podjetniški interesi.

George L. Googe, zastopnik Ameriške delavske federacije za jug, je po sprejetju resolucije rekel, da ne bodo pravilniki toliko časa izvajani, dokler niso ti odbori popolnoma ločeni od podjetniških organizacij in njih vpliva. Slednjega pod "novim dealom" ni pričakovati.

Centralna unija je tudi izvolila posebni odbor, ki ima preštudirati možnost, da unije prično izdajati svoj dnevnik.

"Izstopil bom iz židovske občine!"

"Nikar, Salomon! Boš umrl, pa ne bo nikogar, da bi te pokopal!"

"O, tega se ne bojim — zanesem se na smrad!"

V NAJEM SE ODDA

po nizki ceni šest (6) sobno stanovanje, na 1421 So. 7th Street. Za pojasnila vprašajte pri lastniku: John Kirnu, 1002 So. 2nd St., Milwaukee, Wis.—(Adv.)

NEMORETE LI JESTI KAKOR STE NEKDAJ?

"Chicago, Ill.—Nikdar nisem obžaloval, da sem poskusil

TRINERJEVO GRENKO VINO

Imeli smo ga vedno doma v omarici za zdravila, je ekselentno zdravilo proti neprebavnosti, slabemu apetitu, zaprtnici in pretresenim živcem. Vaš, F. Bezkostny". Beli jezik, slab smrdljiv dih, splošna utrujenost so znamenja zamazanosti v črevesju. Vzemite Trinerjevo grenko vino in počutili se bodete dobro. V vseh lekarnah. Joseph Triner Corp., 1333 South Ashland Ave., Chicago, Ill.—(Adv.)

Rabite PASTERIZIRANO MLEKO pri kuhanju

Dobre kuharice porabijo dosti svežega pasteriziranega mleka pri kuhanju. Napravi jedi bolj okusne, bolj užitne.

Dobre matere pazijo tudi na to, da vsaka oseba v družini pije kozarec mleka pri vsakem obedu, kajti to jim pomaga, da ostanejo zdravi.

Prihranite denar

Kupujte sveže mleko od svojega rednega mlekarja, ki jamči za njega fino kakovost. Dostavil vam ga bo vsak dan k vašemu pragu—udoben, ekonomičen način kupovanja.

MILK FOUNDATION, Inc.
A non-profit organization endowed to give out scientific facts on general health.
205 W. Wacker Drive, Chicago

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904 — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

2657-59 Lawndale Ave., Chicago, Ill. — Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODSEK:

VINCENT CAINKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, taj. bol. odd. 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik.....996 E. 74th St., Cleveland, O.
JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik..1198 E. 170th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODSEK:

MATH PETROVICH, predsednik.....695 E. 140th St., Cleveland, O.
ANTHONY CVETKOVICH.....983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
JOHN OLIP.....149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POROTNI ODSEK:

JOHN GORŠEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON ŠULAR.....Box 27, Arma, Kans.
JOHN TRČELJ.....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Parkhill, Pa.
FRANK BARBICH.....16010 Parkgrove Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODSEK:

FRANK ZAITZ, predsednik.....3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
FRED MALGAJ.....25 Central Park, Peru, Ill.
JACOB AMBROZICH.....418 Pierce St., Eveleth, Minn.

POZOR!—Korespondenca z glavnimi odborniki, ki delajo v gl. uradu, se vrši takole:
VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se naslove na predsedništvo.
VSE DENARNE pošiljatve in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odseka in jednote vobče, naj se pošiljajo na gl. tajništvo.
Vse zadeve, tikajoče se bolniške podpore, naj se pošiljajo na bol. tajništvo.
Vse zadeve v zvezi z blagajniškimi posli, naj se pošiljajo na blagajništvo.
VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zajcu, predsedniku nadzornega odbora.
VSI PREZIVI na gl. poretni odsek se naj pošiljajo na John Gorška, predsednika poretnega odseka.
VSI DOPISI in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na "PROSVETO," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:
Communications for the supreme president should be addressed to him.
All remittances of money and business concerning lodges and members other than sick benefit should be addressed to secretary's office.
Matters of sick benefit should be addressed to the assistant secretary.
Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him.
Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Zaitz, chairman of the Board of Supervisors.
Charges, complaints and appeals should be addressed to John Gorišek, chairman, Judicial Committee.

VSESLOVANSKI KONCERT

SE VRŠI

V NEDELJO, 9. DEC. ob 8. uri zvečer v CHICAGO CIVIC OPERA HALL

15. N. WACKER DRIVE

PROGRAM

1. "Star Spangled Banner" .....*Francis Scott Key*
United Slavic Choral Societies.

2. Introductory Address ....*Mr. Anton Vanek*
President, United Slavic Choral Societies.

3. "Po Nieszporach" (From the opera "Halka") ....*Stanislaw Moniuszko*
(Mixed Chorus)
Polish Group—Boleslaw Dombinski, No. 2, Boleslaw Dombinski, No. 18, Lira, Helen Modrzejewski, Moniuszko, Liberty, St. Adalbert's, Helen Paderewski.
John J. Jakaitis, Conductor.

4. a) "Hajduk Veljko"..... .....*St. Mokranjac*
b) "Naše pesme"..... .....*F. S. Vilhar*
(Mixed Chorus)
Serbian Group—Obilich, Branko Radichevich, Sloboda, Karageorge.
Joseph Pavelka, Conductor.

5. "Bosanska Suita" ....*Zlatko Spoljar*
(Mixed Chorus)
Croatian Group: Zora, Prerodovich.—George Benetzky, Conductor.

MR. ANTON VANEK

"Morje" (The Sea).....*Ivan Zajc*
(Male Section, Croatian Group)
George Benetzky, Conductor.—Jasna Bjankini, accompanist.

6. a) "Nazaj v Planinski Raj"..... *Anton Nedved*
b) "Po Zimi"..... *Frank Gerbic*
(Mixed Chorus)
Slovene Group: Lira, Slovan, Adrija.—Ivan Razic, Conductor.

7. a) "An Evening in The Ukraine"..... *Arkas*
b) "Our Lady of Potchaiv"..... *Leontowich*
c) "Kolomeyka" ..... *Kolessa*
The Ukrainian Chorus of Chicago.
(Mixed Chorus)
Alexander Kulpak, Soloist.—George Benetzky, Conductor.

INTERMISSION

ADDRESS.....Dr. PRESTON BRADLEY
Pastor of the Peoples Church of Chicago.

PART II.

8. "Jadranske Morje"..... *A. Hajdrich*
(Male Section Jugoslav Choral Group)—George Benetzky, Conductor.

9. a) "Zegluga" (Sea Far)..... *Stanislaw Moniuszko*
(Mixed Chorus)
Polish Group: Circuit No. 1.—Filarci, Filharmonija.—Gabriel Chrzanowski, Conductor.
b) "Klechda" ..... *Lachman*
(Male Section)—Nowe Zycie, Chopin, Dudziarz.—John Kosinski, Conductor.

10. a) "Od Oravy"..... *Slovak Folksong*
b) "Koniček Moj" ..... *Slovak Folksong*
(Mixed Chorus)
Slovak Group: Osveta, Chicago, Pih-Pih-Tha.—Soloists: Stephen Krasny, John Marko
Martin Pavella, Conductor.
c) "Letel Mlady Sokol"..... *V. Sasko*
d) "Slovak Folk Songs"..... Arranged by *V. Sasko*
(Mixed Chorus)
Slovak Group: Lipa Choral Society
Vladimir Sasko, Conductor.—Xenia Weicher, accompanist.

11. a) "Zitejskoe Morje"..... Arrang. *Th. Teodorff*
b) "Vsjem Narodom Varjetim Knjazja"..... *A. Borodine*
(Finale from the Opera "Prince Igor")
(Mixed Chorus)
The United Russian Church Choirs.—Vladimir T. Greevsky, Conductor.

12. a) "Song of The Sea"..... *Bedrich Smetana*
"Stand By Your Own"..... *Karel Bendl*
Bohemian Workingmen's Singing Society "Lyra."—Frank Kubina, Conductor.

13. "Ja Jsem Slovan" (I am a Slav) ..... *J. Knabl*
(Male Section—United Slavic Singing Societies).—Frank Kubina, Conductor.

Vstopnina od 50c do $2.00

Tako lahko to ne bo!

Korespondent pregleduje došlo pošto. Zdajci pokliče šefa:

"Gospod Mrna, tule imam neko naročilo, pa ne morem imena prebrati."

Brez pomišljanja odgovori gospod Mrna:

"Pišite mu: Podpis nečitljiv."

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

A četudi se ni ravnatelju ničesar zgodilo, je družbo zamajal ta grozoviti udarec. Ne sicer zaradi nekoliko izgubljenih milijonov, pač pa je bilo to uničenje enega njihovih rudnikov težka rana v bok, prikrit in neprestan strah pred jutrišnjim dnem. Družba je bila tako zadeta, da se ji je spet zdelo najbolje, da molči. Čemu drezati v to strahoto? Zakaj delati iz razbojnika, če bi ga našli, mučenika, ki bi s svojim grozovitim junaštvom razvnel glave še drugim in zaplodil dolgo vrsto požigalcev in morilcev. Niti osumili niso pravega krivca in slednjič so začeli misliti, da je cela armada sokrivcev, ker niso verjeli, da bi se en sam človek drznil lotiti takega posla in da bi imel zanj dovolj moči; in to jih je begalo, prav ta misel jim je belila glave, da preti odslej zmerom večja nevarnost njihovim rudnikom. Ravnatelju se je ukazalo, naj široko razprede vohunsko mrežo, potem pa brez hrupa po vrsti odpušča tiste nevarne ljudi, o katerih sumi, da so sodelovali pri zločinu. Zadovoljili so se s tem čiščenjem, s to visoko, modro politiko.

Samo eden je bil takoj odpuščen, namreč višji paznik Dansaert. Po tistem škandalu s Pierronko se je onemogočil. Za vzrok so navajali njegovo vedenje v nevarnosti, tisto strahopetnost vodje, ki zapušča svoje moštvo. Na drugi strani pa so storili to na obziren način rudarjem na ljubo, ker so ga le-ti črtili.

Kljub temu pa so preniknili v javnost neki glasovi in je moralo ravnateljstvo poslati popravek listu in ovreči vest, češ, da so stavkarji zanetili peklenski stroj. Državni inženir je po hitri preiskavi že zaključil svoje poročilo, da se je opaž podrl sam zaradi usada zemlje; in rudniška družba je rajša molčala in požrla očitek, da je pomanjkljivo nadzirala naprave. V pariškem tisku je katastrofa že izza tretjega dne polnila stolpce: govorilo se je le o delavcih, umirajočih na dnu rudnika, ljudje so hlastali po brzojavkah, ki so jih listi objavljali vsako jutro. V samem Montsouju so meščanje prebledovali in beseda jim je zastajala v grlu, kadarkoli so se spomnili Voreuxja, nastajala je legenda, pri kateri so se najdrznejši zgražali, ko so si jo pripovedovali na uho. Vsa dežela je kazala veliko sočutje z žrtvami in ljudje so od vsepovsod vreli k razdejanemu rudniku, cele družine so hitele tjakaj ogledovat strahoto razvalin, ki so tako težko ležale na glavah zasutih nesrečnežev.

Deneulin, ki je bil postavljen za sekcijskega inženirja, se je takoj po nastopu službe znašel sredi tega poloma; prva njegova skrb je bila, da bi s silo spravil prekop v staro strugo, zakaj ta hudournik je povzročal od ure do ure večjo škodo. To je zahtevalo mnogo dela; takoj je začel s kakimi sto delavci graditi jez. Dvakrat mu je visoka voda odnesla zasilne jezove. Zdaj so postavili črpalke, začela se je divja borba, s silo so zavzemali korakoma to izginulo ozemlje.

Še bolj pa je reševanje zasutih delavcev podžigalo ljudi. Negrelu se je ukazalo, naj poskusi vse, kar je mogoče, in ni pogrešal pomoči; vsi premogarji so z bratsko vnemo prihiteli in se ponujali. Pozabljali so na stavko, nič se niso zmenili za plačilo; tudi če jim ničesar ne dado, kajti odtlej, ko so bili tovariši v nevarnosti, so hoteli sami zastaviti svojo kožo zanje. Vsi so bili tu s svojim orodjem, drhte so čakali, kam jim bodo ukazali iti kopat. Mnogi so zboleli po nezgodi od strahu, stresala jih je nervozna drhtavica, oblival mrzel pot, neprestano jih tlačila mora, a kljub temu so vstali in se kazali najbolj besne, da bi se spopadli z zemljo kakor bi se ji hoteli maščevati. Žal pa so nastale težkoče pri vprašanju, katero delo bi bilo koristno. Kaj naj ukrenejo? Kako naj pridejo v jamo? Od katere strani naj navalijo na skale?

Negrel je menil, da ne bo niti eden izmed nesrečnežev več živ, temveč da je vsa petnajstorica gotovo poginila, da so se ali zadušili ali pa so potonili. Toda pri rudniških nesrečah je pravilo, imeti zasute ljudi za žive, zato je motril položaj v tem smislu. Prva naloga, ki si jo je zastavil, je bila da bi dognal kam so se mogli ljudje zateči. Pazniki in stari rudarji, ki jih je vpraševal, so se zedinili tako-le: Preden je dosegla nesreča višek, so šli tovariši gotovo više iz rova v rov tja do najvišjih odkopov, tako da so brez dvoma zdaj pribežali na konec kake gorenje proge. To se je tudi skladalo s podatki starega Mouque-a, po čigar zmedenem pripovedovanju se je dalo celo sklepati, da se je tropa v blaznem begu razdelila na skupinice in so se begunci porazgubili po vseh etažah. A ko so jeli govoriti o tem, kaj bi bilo treba najprej poskusiti, so se mnenja paznikov cepila. Ker so bili najbližji rovi dve sto petdeset metrov globoko pod zemljo, ni bilo misliti na to, da bi šli vrtat nov šaht. Ostal je le Requillart, edini pristop, edina točka, s katere bi se mogli približati. Najhuje je bilo to, da je bila tudi stara jama poplavljena, da ni bilo več zveze z Voreuxjem in da ni voda dosegla samo kratkih predelov rova, ki je vodil k prvemu nakladališču. Črpanje vode bi trajalo leta in leta, najboljša odločitev je torej bila, pregledati rove, ali ne mejijo na preplavljene proge, kjer bi na njihovih koscih bili, kakor so mislili, nesrečni rudarji. Preden so logično prišli do tega sklepa, so mnogo razpravljali in zavrgli kopo neizvedljivih načrtov.

Negrel je takoj dvignil prah v arhivih, in ko je našel stare načrte obeh rudnikov, jih je preštudiral in določil izhodiščne točke, odkoder bi bilo treba iskati. Po malem ga je jel razvnemati ta lov, tudi njega je zdaj popadla mrzlična požrtvovalnost, kljub vsej porogljivi brezbrižnosti naspoti ljudem in predmetom. V Requillartu so se pojavile takoj težave pri sestopu: morali so odstraniti zemljo krog ustja šahta, posekati jerebikovec, iztrebiti robidovje in trnjolico; razen tega so morali popraviti še lestve. Potlej se je začelo trkanje. Inženir je šel dol z desetimi delavci ter jim ukazal, naj z železnim orodjem tolčejo na več mestih; v veliki tišini je vsakdo pritiskal uho na premog in poslušal, ali ne odgovarjajo daljni udarci. A zaman so pretekli vse dostopne rove, od nikoder ni bilo odmeva. Zmeda je bila zmerom hujša: na katerem mestu naj zasekajo v sloj? V katero smer naj kopljejo, ko se pa zdi, da ni nikogar tamkaj? A vzlic temu so se zagrizli in iskali, dasi jim je bilo zmerom tesneje in so omagovali.

Izza prvega dne je prihajala Maheujka vsako jutro v Requillart. Sedla je tam kraj šahta in se ni niti ganila do večera. Takoj, ko je kdo prihajal iz jame, je vstala in ga vpraševala z očmi: Nič? Ne, nič! In spet je sedla in čakala dalje brez besede, trdega in mračnega obraza. Tudi Jeanlin, videč, kako vdirajo v njegovo skrivališče, se je šel preplašen potepat kakor grabežljiva zver, ki ji odkrivajo brlog in v njem njen plen: mislil je na malega vojaka, spečega pod skalami, in se bal, da ne bi motili njegovega trdnega spanca; toda ta del rudnika je preplavila voda, sicer pa so iskali bolj na levi strani, v zahodnem rovu. Sprva je prihajala tudi Filomena, spremljaje Caharijo, ki se je pridružil reševalcem; potem pa ji je presedalo prezebati brez potrebe in brez koristi: ostala je v koloniji in životarila iz dneva v dan kot slaba, ravnodušna ženska in pokašljevala od jutra do večera.

(Dalje prihodnjič.)

DOZA ZA PUDER

Napisal Federico Scherri

Tonio Mappi je izza pisalne mize nejevoljno opazoval svojo tajnico, gospodično Suttonijevo, ki je sedela s hrbtom proti njemu za pisalnim strojem; toda namestu da bi pisala, se je neprestano ogledovala v zrcalcu in si vneto pudrala svoj nosek.

"Ali je mogoče," si je Mappi dejal sam pri sebi, "da ta gospodična niti pet minut ne more mirno delati, ne da bi si z moko mazala svoj nos? Že vidim, odpustiti jo bom moral."

Res, gospodična Suttonijeva se je malce preveč ukvarjala s svojo lepoto. Toda priznati ji moramo, da ga ni ženskega noska na svetu, ki bi bil vreden tolikšne pozornosti.

Mappi je bil kajpada mnenja, da ima službenka med uradnimi urami drugega dela dovolj, ne pa da bi se venomer ukvarjala s svojo lepoto. Zato se je bil pravkar sporekel s svojo tajnico, ki je bila o tej stvari drugačnega mnenja.

Prebral je došlo pošto, potlej se je pa nagnil nazaj in v mislih še enkrat preživel dogodke pretekle noči. Obljuba, ki jo je dal Calvi, da mu podpiše menico za tisoč pesov, ga je srdila. Sicer je Hammon rekel, da je tudi on že podpisal Calvi menico za isti znesek. To naj bi bilo dokaz za Calvovo poštenost. Toda zdaj ko je stvar v miru pretehtaval, si je dejal, da je v prenaglici ravnal, saj ni prav za prav nobenega od njiju poznal. Oba sta bila dobra igrača golfa in se je sem pa tja sestal z njima v klubu. Tam je snoči tudi z njima kvartal—drugače je pa o njima vedel toliko ko nič.

Po drugi strani si je dejal, da gre samo za tisoč pesov—nu, za prav toliko je bil pa oba pri kvartah osušil; zato pač ne more dosti izgubiti. Nemara pa Calva vrhu tega ni njegove obljube tako resno vzel.

Toda točno ob napovedani uri se je pojavil Calva v spremstvu Hammona v pisarni. Calva je očitno že prebolel snočnjo izgubo in tudi Hammon se je po vsem videzu že potolažil.

"Kako se imate?" je smeje se vprašal Calva. "Ali ste trudni?"

"Nekoliko že," je priznal Mappi. "Premalo sem spal in živci mi še niso pravi."

"Jaz sem pa ravno narobe prav svež in čil," je rekel Hammon, "kakor da bi bil vso noč spal. Zato bi se danes lahko lotil vsake kupčije."

"Da, kupčije!" je vzkliknil Calva. "Ko že govorimo o tem: prinesel sem s seboj menico, ki smo o njej snoči govorili. Ne morete si misliti, kako sem vam hvaležen za uslugo, ki ste mi jo obljubili."

Med govorjenjem je potegnil iz denarnice menico in jo položil na pisalno mizo pred Mappija.

Le-ta jo je nezaupljivo pregledal. Izstavljena je bila na devetdeset dni in plačljiva v narodni banki. Ravno je hotel Mappi, zvest dani obljubi, podpisati, ko se je nekdo doteknil njegove roke. Obrnil se je.

Hammon je z diskretno kretnjo pokazal na gospodično Suttonijevo, ki si je pravkar spet mazala svoj nosek, in rekel:

"Prosim, stopite za trenutek z menoj v drugo sobo, nekaj vam moram povedati med štirimi očmi."

Mappi se je opravičil pri Calvi in šel s Hammonom v sosednjo sobo.

Ko se je vrnil, je gospodična Suttonijeva z divjo naglico ražbijala po pisalnem stroju. Mappi se ni malo začudil, ko je hotel mimo nje in ga je ustavila z besedami: "Oprostite, gospod Mappi—ali je tako prav, kakor sem napisala?"

Mappi je naglo prebral.

"Da, tako bo," je rekel in spravil papir v žep.

Potlej je spet sedel za pisalno mizo, vzel peresnik in naglo podpisal menico, jo posušil in izročil Calvi.

"Najlepša hvala," se je Calva priklonil in vteknil menico, ne da bi jo bil pogledal, v žep.

Ko so se vrata za obiskovalcema zaprla, se je gospodična Suttonijeva naglo obrnila na stolu, tako da je sedela svojemu šefu ravno nasproti, in mu vprašujoče pogledala v oči.

Z Mappijevega obraza je nejevolja nad njegovo le preveč nečimerno tajnico popolnoma izginila in tudi njegovi živci so se očividno že dodobra pomirili.

"Menica, ki mi jo je gospod Calva najprej predložil," je rekel, "je bila čisto pravilno izstavljena na tisoč pesov. Tista, ki je ležala na pisalni mizi, pripravljena za podpis, ko sem se vrnil iz druge sobe, se je pa glasila na deset tisoč pesov."

"Pa ste jo vendarle podpisali?" je vprašala gospodična Suttonijeva.

"Kaj še! To kar sta onadva imela za moj podpis, sta bili besedici: 'Z veseljem,' in sicer v gotici, da se jima bo zdelo imenitnejše."

"Ali se vam ne bi zdajle hotelo videti obraza obeh dičnih gospodov, ko sta izpregledala vašo potegavščino?" je vprašala gospodična Suttonijeva in se nasmehnila.

"Ne, rajši gledam vaš obraz," je odgovoril Mappi. Potegnil je iz žepa listič, ki mu ga je prej izročila gospodična, in še enkrat na glas prebral: 'Pazite! Ko ste šli v drugo sobo, je zamenjal papir na mizi.'—Le kako ste mogli to videti, gospodična, saj ste vendar sedeli s hrbtom obema?"

"V zrcalu svoje pudrske se je nasmehnila gosp Suttonijeva.

"Ah, tako? Torej na sobo s svojim zrcalcem?"

"Seveda," je mirno odg in položila sporni predm mizo pred šefa.

Mappi je vzel skromno sko dozico v roko in jo na vse strani. Potlej je jal:

"Kaj bi rekli, gospodič toni, če bi vam podaril n dragocenejšo dozico? kakšno zlato z lepim ljem?"

"Rekla bi, da ste zelo dušni in bi ono dozico še steje rabila kakor to."

Odgovorite hitro in se poslužite prilike dobiti

Win $2,250.00

ali Buick Sedan in $1,250.00 v gotovini

Tu je precej denarja za nekoga. Ali bi ga radi ne imeli? Mi bomo izplačali $5000 v večjih nagradah. Ali zmorete dobiti 10 skritih obrazov? Glejte točno in zaznamujte obraze, ki jih najdete. Potem izpolnite kupon in zatem dobite priliko dobiti $2,500.00. Nekdo gotovo dobi, mogoče ste vi tisti, ki bo dobil novi Buick Sedan in ako bo točen, še $1,250.00 poleg. Presneto prav bo prišlo onemu, ki jih dobi. Mi iščemo ljudi povsod, ki bi nam pomagali oglašat in razpečavati naše izdelke.

Izpolnite kupon in mi vam naznanimo podrobnosti te tekme. Razdali bomo $5,000.00 za hitro oglašanje našega podjetja. Vi ste lahko med srečnimi in dobite novi Buick Sedan avtomobil in še $1,250.00 v gotovini za točnost ali pa ako zadenete v prvi dobitek $2,250.00 v gotovini, ako tako želite. Javite se hitro.

Ne pošiljajte denarja—pošljite kupon

Gotovo bi se zveselili te nagrade. Pomislite, kaj vse bi lahko storili s tem denarjem. Bi se vam prav prileglo v teh časih, kajneda? Spolnite spodnji kupon in mi vam sporočimo kako lahko dobite $2,250.00.

Mi želimo, da nas ljudje povsod poznajo in postanejo deležni nagrad. Poleg prvega glavnega dobitka v znesku $2,250.00 je še drugih 100 nagrad v gotovini. Drugi glavni dobitek je $750.00 v denarju, tretji $350.00, in še več drugih. V slučaju enake rešitve je vsak upravičen do iste nagrade. Tisoče dolarjev več v posebnih točnost ali pa ako zadenete prvi dobitek $2,250.00 v gotovini. Tu je lepa prilika. Pišite še danes.

Oglejte si to zanimivo sliko in poiščite obraze skrite v dvorišču, oblakih itd. Nekateri obrazi gledajo naravnost v vas, nekateri so obrnjeni navzdol—drugi zopet drugače. Ne tako lahko kot bi kdo mislil, toda ne odnehajte. Iščite pa boste našli. Zaznamovajte jih in jih hitro pošljite s kuponom, in jaz vam bom povedal kako lahko dobite prvo nagrado Buick Sedan in $1,250.00 v gotovini za točnost.

DOKAZ, DA SO NAGRADE RESNIČNO IZPLAČANE

Tisoče dolarjev se je že oddalo v vsevelih dobitkih od Paramount Products, Inc., Mrs. Sophia Griesser iz Penn., je dobila $2,250; Mrs. Georgia A. Johns iz Georgia je dobila $1,987.50; G. Giebink iz Mich. je dobil $975.00 in Edna Mahoney iz Illinoisa je dobila $500.00 in ducate drugih so dobili nagrade v gotovini.

In sedaj tisoče dolarjev še za izplačilo dobiteljem nagrad. Mislite si! Ako boste prvi dobitelj in točen, lahko dobite $2,500.00 v gotovini ako tako želite, ali pa Buick 8 Sedan in $1,250.00.

Ta družba je zanesljiva. Mi spadamo k trgovski zborniei v Des Moines, Iowa. Mi poslujemo z eno največjih bank države Iowa —Central National Banko. Denar za izplačilo vseh teh nagrad je že pripravljen. Kadar nam pošljete kupon in zaznamovane obraze, vam pošljemo slike čekov izplačanih srečnim dobitnikom.

Vi sploh ne morete izgubiti ničesar. Pošljite notri kupon in vam damo priliko dobiti $2,250.00 kot prvo največjo nagrado. Storite to še danes.

POŠLJITE VAŠ ODGOVOR HITRO

Denar za izplačilo nagrad je vložen na veliki banki v Des Moines. Trije odlični podjetniki iz Des Moines bodo pazili, da bodo nagrade pošteno izplačane. Bodite tudi vi deležni teh nagrad. Podvizajte se! Samo zaznamovajte obraze, katere najdete in nam s kuponom takoj pošljite. Ne odlašajte!—Pišite takoj!

$1,250.00 EXTRA FOR PROMPTNESS

PARAMOUNT PRODUCTS, Inc.
Dept. 1264
Des Moines, Iowa

DEPT. 1264 I found.....faces.
Name .....
Address .....
City..... State .....

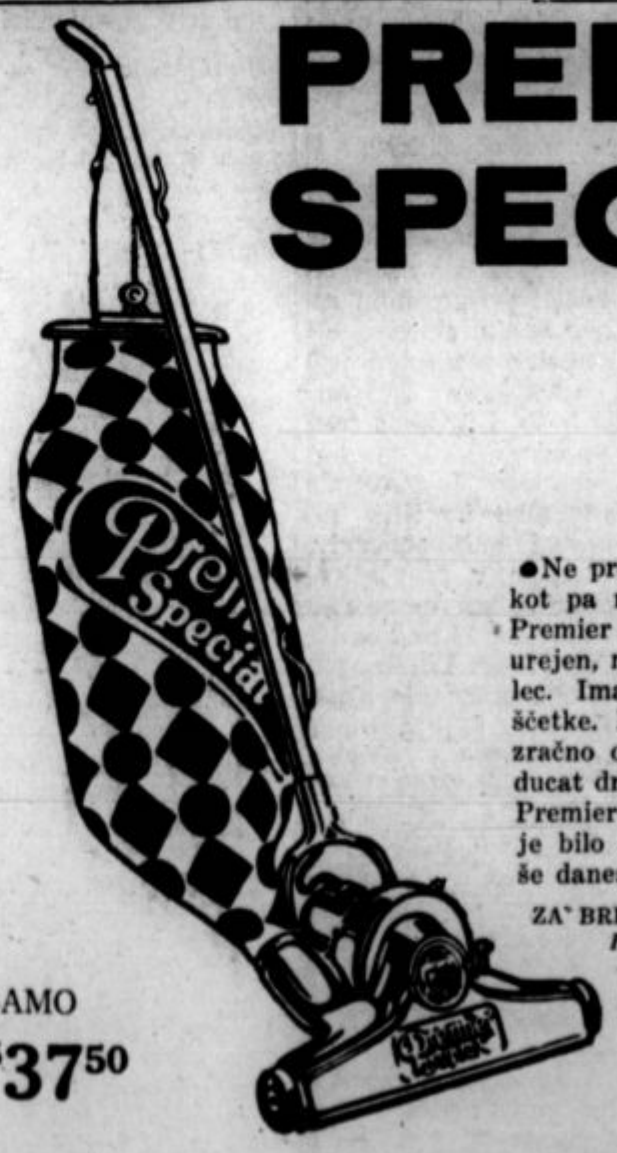

PREMIER SPECIAL!

$1 NAPLAČILA

Velik popust na račun za vaš stari čistilec

●Ne prezrite te ponudbe! Je nekaj več kot pa navadna priložnostna razprodaja. Premier Special čistilec je nov, posebno urejen, močan in popolnoma jamčen čistilec. Ima pripravo za urejevanje čistilne ščetke. Motor na krogljičnih tečajih in je zračno ohlajevan. Poleg tega ima še na ducat drugih izrednosti kar pomeni, da je Premier Special najboljši čistilec, kar jih je bilo še na prodaj. Vprašajte o tem še danes.

ZA BREZPLAČNO POSKUŠNJO NA DOMU
Pokličite RANdolph 1200, Local 535

SAMO $37.50

Ask about the easy payment plan. A small down payment, balance monthly on your Electric Service bill. To cover interest and other costs, a somewhat higher price is charged for appliances sold on deferred payments.

COMMONWEALTH EDISON
Electric Shops

Downtown—72 W. Adams St.—132 So. Dearborn St.
Telephone RANdolph 1200—Local 535

FEDERAL COUPONS GIVEN